

Davenport (1795-1887)

J. Davenport založil porcelánku v Longportu ve Staffordshire. Továrna zpočátku kopíruje orientální vzory s modrobílým dekorem, populární je i dekor imari. Později porcelánka vyrábí typický modrobílý anglický porcelán. Kolem roku 1820 je nejslavnější období továrny, vyrábí se velké vázy ve stylu Sénvres. U příležitosti korunovace Viléma (William) IV. porcelánka vyrobila zvláštní servis. V 2. polovině 19. století je továrna méně významná a soustředi se na svojí úspěšnou komerční produkci dekoru imari. Továrna vyrábí po celou dobu své existence kromě porcelánu i jinou keramiku. Značkou je především tlačená kotva s nápisem Davenport.

Značky Davenport (1795-1882):

New Hall (1780-)

R. Champion založil svou porcelánku v New Hall (Shelton) ve Staffordshire. Champion vyvinul zvláštní druh porcelánové hmoty. Produkce je ryze komerční, ruční malbu továrna neprovozuje vše se tiskne, některé dekory jsou maximálně domalovány. Napodobují se čínské, anglické, francouzské vzory. Hlavní produkce je stolní nádobí tištěné podglazurní modří. Stolní porcelán má však charakteristické tvary a zvláště na kusy do roku 1830 existují sběratelé. Tvary New Hallu později napodobuje například Coalport.

Značka New Hall (1781-1825):

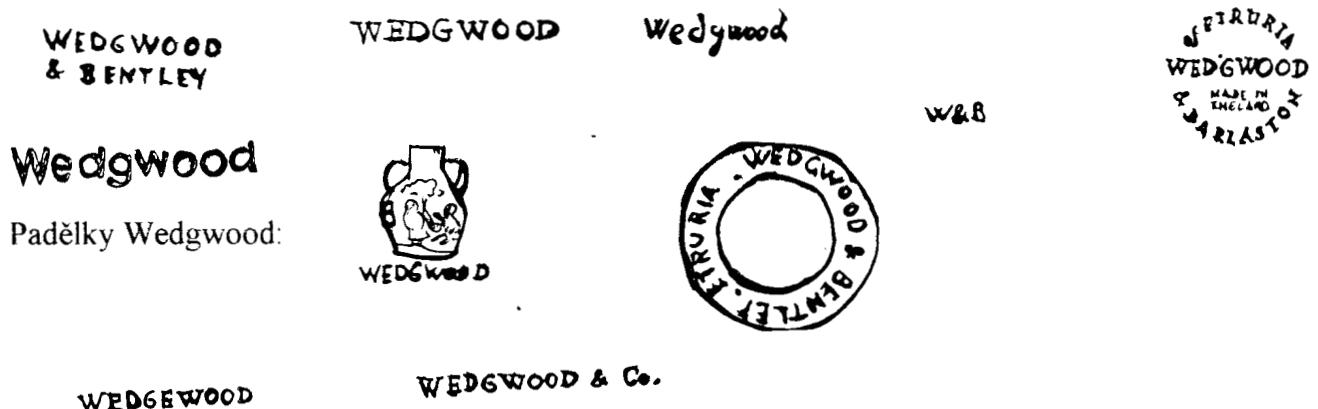
Wedgwood (Etruria) (1759-dodnes)

Josiah Wedgwood (1730-1795) založil továrnu na výrobu jemné kameniny ve městě Etruria u Newcastlu. Soustředí se na výrobu jemné kameniny v duchu klasicismu, ale později Wedgwoodovy továrny vyrábí i porcelán. **Kostní porcelán** vyrábí Wedgwood až od roku 1812. Mezi nejznámější Wedgwoodovy výrobky z té doby patří čajové servisy malované čínskými, japonskými i anglickými vzory. Značí se červenou značkou Wedgwood. Tato výroba přes poměrně vysokou uměleckou hodnotu nebyla úspěšná a byla zastavena. Proslavená je v té době zejména kamenina s šedomodrým základem a bílým plastickým dekorem s antickými náměty (Jasper Ware). Tento typ kameniny se napodoboval nejen v Anglii. Pozdější výroba Wedgwoodova porcelánu se nevymyká tradičním anglickým vzorům. Výrobu porcelánu Wedgwood obnovil až kolem roku 1878. Vyrábí se tištěný porcelán viktoriánského stylu v komerční kvalitě. Ve 20. letech 20. století Wedgwood vyrábí

Porcelán

vázy s listry a abstraktním dekorem. Tyto vázy jsou dnes ceněny nad 30.000,- Kč. Wedgwood působí později i ve Stoke on Trend. Značka je obvykle tlačeným slovem Wedgwood, je často padělána, pokud se ve značce objevuje nápis Wedgewood jedná se zcela jistě o padělek. V současné době představuje výroba kostního porcelánu pro Wedgwood nejvýznamnější roli. Většina produkce je v komerční kvalitě.

Značky Wedgwood (1759-dodnes) značky obvykle tlačené, později na porcelánu i tištěné:

Rockingham (1825-1842)

Porcelánu založila rodina Brameld ve Swintonu. Porcelánka je význačná především tím, že byla a je hojně napodobována. Její produkce byla ve své době rozsáhlá a její sortiment široký. Porcelánka používá kostní porcelán. Vyrábí **jídelní soupravy**, psací soupravy, košíčky, hračky. Objevují se i figurky evropského kontinentálního stylu. Objevují se i figurky v biskvitu, v tomto případě jsou značeny tlačenou značkou. Zvláště ve stolním porcelánu má porcelánka specifický tak zvaný **naturalistický styl**. Vyznačuje se zlatým okrajem a malbou květin. Hrničky jsou často ve tvaru okvětních lístků, ouška ve tvaru koňské nohy, úchyty na pokličkách ve tvaru koruny, terina stojí na sloních nožkách. Tyto absurdní prvky odráží anglický vkus té doby. V roce 1830 porcelánka získala zakázku od anglického krále Viléma IV. Porcelánka však nedokázala být dlouhodobě úspěšná a v roce 1842 musela zastavit výrobu. Značkou porcelánky je heraldický znak markýze z Rockinghamu nebo jméno vlastníka Brameld. Značka je obvykle vyvedena červeně.

Značka Rockinghamu (Brameld) 1.pol.19.stol.:

BRAMELD

Miles Mason (1802-2.pol.19.stol.)

M. Mason byl původně **prodejcem čínského porcelánu**, ale v roce 1802 zakládá vlastní porcelánu ve **Staffordshire** ve městě Lane Delph. Porcelánka se zaměřuje na levný jídelní porcelán anglického stylu. Objevuje se modrobílý tištěný dekor s vrbovým vzorem a podobně. Produkce je poměrně veliká a tlačená značka M.Mason se vyskytuje u anglických talířů

Porcelán

s **modrým potiskem** poměrně hojně. Po roce 1813 Mason vyrábí též Ironstone – zvláštní druh kameniny.

Značka Mason tlačená kolem pol. 19. stol.:

M.MASON

Couldon Place (Ridgway) (1808-1904)

Rodina **Ridgway** založila ve Staffordshire (Shelton) postupně několik porcelánek. Nejstarší z nich je Couldon Place. Porcelánka zpočátku vyráběla porcelán malovaný květinami a krajinami. Malba byla prováděna i barevně, ale umělecká hodnota není příliš vysoká. Později porcelánka přechází na tisk. Vyrábí především stolní porcelán a dnes patří k málo ceněným porcelánkám. Porcelánka se proslavila modrobílým tištěným vzorem „**krásy Ameriky**“, který se vyvážel do USA.

Značky porcelánek Ridgway:

Další porcelánky ze Staffordshire

Kraj Stafforndshire byl v 19. století proslulý výrobou porcelánu. Pracovalo zde mnoho drobných porcelánek. Vyrábí se zde typický anglický porcelán s modrobílým potiskem, ale vznikají zde i naprosto typické anglické **figurky zvířat**. Místní figurky měly největší rozmach kolem roku 1840. Figurky jsou provedeny často v naivním stylu jedná o psy jako pudl, kokršpaněl nebo o ovce Typické jsou rovněž modely anglických domů. Tyto figurky se dnes poměrně cení a proto se zejména v Asii vyrábí jejich levné kopie. Jistým problémem je to, že jak originály tak kopie nejsou značeny. Staré figurky jsou však vyrobeny z jiného hmoty než kopie. Originály těchto zvířecích figurek mají cenu nad 20.000,- Kč zatímco kopie jsou mnohem levněji, méně než 10x levněji. Nejznámější staffordshirské porcelánky s touto produkci jsou **Samuel Alcock (Burslem)** a **J. & R. Lloyd (Shelton)**.

7.3.5 Dánsko

Dánský porcelán má tradici od konce 18. století a jeho výroba se soustředí do hlavního města Kodaně. Královská porcelánka má od počátku vlastní dekoru zejména na stolním porcelánu.

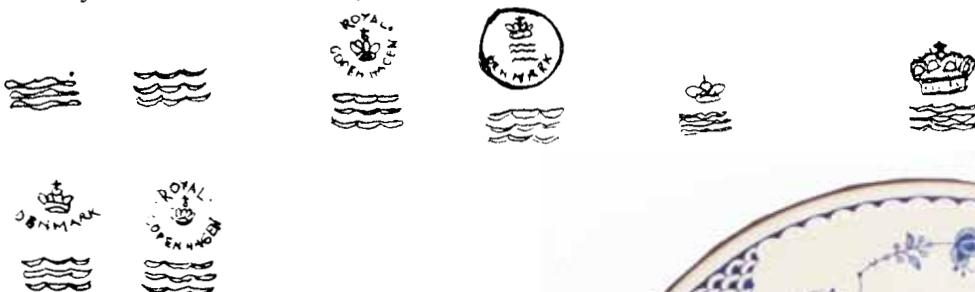
Porcelán

Jedná se například o květinový dekor v podglazurní modři, který je dnes napodobován i jinými porcelánkami nebo o slavný květinový servis „Flora Danica“. Největší slávu však dánský porcelán získává na konci 19. století, kdy se zde vytvořila barevná podglazurní malba. Malují se zejména vázy květinovým dekorem, ale i figurky v duchu secese art deco. Tento styl lze dnes bez nadsázky nazvat **kodaňským stylem**, který zejména ovlivnil moderní německý porcelán (Rosenthal) a španělský porcelán (Lladró).

Královská Kodaň (Royal Copenhagen) (1760-dodnes)

Porcelánka se stává známější až na konci 18. století. Zpočátku napodobuje Míšeň, ale brzy přichází s vlastními dekory. V té době vzniká kodaňský **slaměnkový dekor** v podglazurní modři a **Flora Danica**. Tento servis se vyznačuje barvou malbou na glazuře dánských květin vždy s příslušným latinským názvem na dně jednotlivých kusů a je velmi ceněn a oblíben i dnes. Samozřejmě oba tyto dekory vyrábí kodaňská porcelánka dodnes. Na konci 19. století se vytváří tak zvaný **kodaňský styl**, který se vyznačuje barevnou podglazurní malbou. Objevují se vázy a sochy v duchu secese takto malované. Populární zvláště v období art deco jsou kodaňská zvířátka. Populární figurky z té doby jsou postavičky kodaňských satyrů, ať se zvířátka nebo bez nich. Původní dekory kodaňských postaviček se kvůli jejich popularitě dostávají do obnovené produkce od poloviny 60. let 20. století. Ceny drobných zvířátek se dnes pohybují od 3.000,- do 5.000,- Kč. Populární satyři přesahují cenově 10.000,- Kč. Větší sousoší stojí i přes 50.000,- Kč. Malé vázičky mají cenu mezi 2.000,- a 5.000,- Kč. Velké vázy mohou mít cenu i 25.000,- Kč. Populární jsou rovněž popelníky s kraby. Dalším populárním artiklem porcelánky jsou vánoční talíře s datem v podglazurní modři. Značkou porcelánky jsou tři vlnky nad sebou v podglazurní modři. Tato značka se používá od roku 1775.

Značky královské Kodaně (1760-dodnes):

Kodaňský talíř - slaměnkový dekor:

Porcelán

Kodaňský popelník:

Kodaňské figurky:

Kodaň (Bing & Grondahl) (1853-dodnes)

Porcelánka, která těží ze slávy královské Kodaně. Vyrábí podobný sortiment a osvojila si kodaňský styl. Používá značku tří věží s písmeny B&G. Cenově se příliš v současné produkci neodlišují od královské porcelánky.

Značky druhé kodaňské porcelánky (1853-dodnes):

Soška opice, kodaňská porcelánka B a G:

Ze severských porcelánek je třeba ještě jmenovat **švédský Gustavsberg (1822-dodnes)**, který používá značku kotvy. Porcelánka sídlí ve Stockholmu, v minulosti napodobovala anglický styl porcelánu (modrý tištěný dekor), dnes moderní porcelán s prvky kodaňského stylu.

Tištěné značky Gustavsberg (1822-dodnes):

7.3.6 Španělsko

Španělsko se v minulosti proslavilo spíše výrobou majoliky s bílou ciničitou glazurou. Tato tradice se udržuje samozřejmě i dnes. Tradiční oblastí výroby španělské majoliky je okolí města Valencie, ale několik menších středisek výroby majoliky můžeme nalézt i jinde, například v Andalusii. Ve Španělsku pracuje od konce 18. století několik porcelánek, které ovšem mají spíše regionální význam a dnes se na trhu příliš nevyskytují. Výroba porcelánu se od konce 19. století soustředila v oblasti Valencie. Významná porcelánka, dnes napodobovaná i jinými porcelánkami, nejen ve Španělsku, vznikla až v polovině 20. století a nese název podle svých zakladatelů Lladró.

Lladró (1953-dodnes)

Snad jediná světově uznávaná porcelánka, která vznikla až v 2. polovině 20. století. Porcelánu založili v roce 1953 tři bratři Lladró. Byla to zpočátku spíše umělecká dílna založená nedaleko Valencie, ale dnes tato porcelánka zaměstnává přes 2.000 zaměstnanců a export je určen do 130 zemí, tato porcelánka má dokonce obchod i v Praze 1 v Michalské ulici. Lladró zpočátku vytvářelo historické repliky, ale později se zde vytvořil svébytný styl,

Porcelán

který ovšem zcela jednoznačně vychází ze stylu kodaňského. Používá podglazurní malbu na figurálním porcelánu. Barvy rovněž působí chladně zastřeně. Volba námětů je však jiná než u Kodaně. Nevytváří se obvykle figurky zvířat, hlavním námětem jsou romantické postavy, postavy denního života, pohádkové bytosti, vše v sentimentálním duchu. Od roku 1985 existuje klub sběratelů Lladró, který má dnes asi 30.000 členů. Figurky Lladró sbírá i španělský král, herci Paul Newman, Michael Douglas, tenistka Martina Navrátilová. Populárním sběratelským kusem je vždy figurka roku. Cenově figurky Lladró dnes stojí stejně vysoko jako současná Kodaň nebo Rosenthal. Figurky Lladró dnes hojně napodobují zvláště jiné španělské porcelánky.

Značka Lladró (1953-dodnes):

7.3.7 Belgie

Kromě porcelánky v Turnay vzniklo na konci 18. století několik porcelánek i v Bruselu. Belgické porcelánky trpěly neustálým územním dělením. Belgie byla v 18. století součástí Francie po získání samostatnosti belgické porcelánky jako Turnay ztratily odbytiště a zanikly.

Demeuldre (Brusel) (1832-dodnes)

porcelánka

Jen jediná pracuje v Belgii dodnes, jedná se o **Demeuldre**. Tato porcelánka byla založena až v roce 1832 a soustředí se na výrobu nádobí a dekorativních váz ve francouzském stylu. Některé kusy jsou velmi kvalitně malovány. Novější kusy jsou na starožitnickém trhu. Porcelánka používá zejména tištěné značky.

Značky od roku 1832:

7.3.8 Německo

Německo zaujímá od svého počátku nejvýznamnější místo ve výrobě evropského porcelánu a to platí dodnes. Kolébkou Evropského porcelánu je **Sasko (Míšeň a Drážďany)**, později se stává významným výrobcem i **Durynsko (Volkstedt-Rudolstadt)**, ve výrobě moderního porcelánu v Německu dominuje **Bavorsko**, především oblast kolem města **Selb (Rosenthal)**. Nejstarší Bavorskou porcelánkou je Nymphenburg. Tyto tři spolkové země jsou ve výrobě porcelánu v Německu nejvýznamnější. Řada významných porcelánek se však zvláště

Porcelán

v minulosti nacházela téměř na celém území Německa. Jednotliví němečtí vládcové se zvláště v 2. polovině 18. století předháněli ve výrobě porcelánu. **Tvrď evropský porcelán** vznikl v Sasku díky Johanu Friedrichovi **Böttgerovi**, který vyšel z díla významného chemika Ehrenfrieda von Tschirnhausen. První evropský porcelán se objevil v roce 1710. Böttger byl vězněm saského vévody Augusta Silného, ten si celý objev přivlastnil a založil porcelánku v **Míšni**, která leží asi 12 kilometrů od Drážďan. Mišeňský porcelán svou kvalitou předstihl čínský. August Silný necítil potřebu jen kopírovat čínské vzory, malíři Städler a Herold začali používat v malbě evropské květiny a krajiny. Ve 30. a 40. letech 18. století porcelánku nejvíce proslavil svými figurkami Joachim Kändler. Žádné sochařské výtvory neměly nikdy takový vliv a nebyly tolik kopirovány jako tyto. Snaha o získání mišeňského tajemství se v Německu stala posedlostí. První toto tajemství odhalil **Claudius Paquier**, který v roce 1718 zakládá porcelánku ve **Vídni**. Výrobu mu umožnil bývalý zaměstnanec Míšně Samuel Stolzel. Podobným způsobem se znalost porcelánu šířila po celém Německu. Vznikají **porcelánky v Höchstu, Frankenthalu, Nymphenburgu, Ludwigsburgu, Berlíně, Fürstenbergu a další**. Tyto první německé porcelánky byly značně ovlivněny Míšní a používaly často zmatené značení, jenž mělo Mišeň připomínat. Německý porcelán tvoří především v duchu rokoka. Je zajimavé jak byl německý porcelán populární nejen v Německu, ale i v mnohem v té době vyspělejší Anglii, a Francii. Zvláště v Anglii se dodnes nachází na starožitnickém trhu starý německý porcelán. V 19. století se vyvinul v okolí Drážďan styl vycházející z Míšně, který se dnes souhrnně nazývá **draždanský styl**. Tento styl se vyznačuje velikými dekorativními kusy (svícny, mísami na nohách, žardiniérami) vytvořenými v duchu Míšně 18. století. Námětem jsou často cupidi, nechybí květinová výzdoba. Vázy jsou malovaný výjevy v duchu Míšně 18. století (galantní výjevy). Dráždanský styl žije dodnes a v jeho duchu pracují stále některé dráždanské a durynské porcelánky Mišeň nevýjimaje. Nový vzestup německého porcelánu nastal v secesi a art decu, kdy svébytný styl vytvořila porcelánka **Rosenthal**. Jedná se o vynikající figurky a hrníčky s potiskem v duchu secese a art deco.

Nejstarší německé porcelánky

Nejstarší německé porcelánky tvoří 18. století, jsou obvykle zakládány místními vládci a většinou na konci 18. století zanikají, protože nejsou komerčně úspěšné. Většina z nich vychází ze stylu Míšně

Sasko

Německé Sasko se stalo kolébkou evropského porcelánu. V centru toho dění leží hlavní město Saska Drážďany. Továrna v Míšni se nachází jen ve vzdálenosti několika kilometrů od Drážďan. V této oblasti se vyvinul způsob zpracování porcelánu, který dnes nazýváme **dráždanský styl**. Hlavním protagonistou tohoto stylu je samozřejmě Mišeň, ale i Drážďany se na jeho vývoji podílely. V Drážďanech již od 18. století vznikají dílny, které se zabývají malováním bílého mišeňského porcelánu, především druhé a nižší jakosti. Později v 19. století vznikají i první porcelánky v Drážďanech.

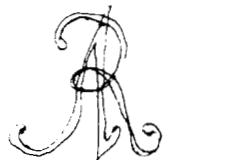
Porcelán**Míšeň (1710-dodnes)**

Počátky míšeňské porcelánky lze sledovat z deníku prvního ředitele porcelánky **Böttgera**. Böttger však vděčí za svůj vynález fyzikovi a chemikovi **Tschirnhausovi**. Tomuto významnému německému vědci (členovi francouzské akademie věd), dělal Böttger pouze asistenta. V roce 1707 byla vyrobena červená kamenina a jaspisový porcelán. Tato ranná míšeňská kamenina se samozřejmě na trhu nevyskytuje, je broušena do faset jako sklo a najdeme ji dnes pouze v muzeích. Tschirnhaus zemřel v roce 1708 a v témže roce byl v Míšni poprvé vypálen bílý evropský porcelán. V roce 1709 byl bílý evropský porcelán patentován a v roce 1710 založena porcelánka v Míšni. Míšeň má zpočátku problém s malbou porcelánu a vyrábí hlavně porcelán bílý. Raný míšeňský porcelán se často maluje jinde a mnohdy pouze za studena. Böttger se postupně stává pro porcelánku brzdou, to přiměje jeho asistenta Samuela Stolzela, aby odešel do Vídně. Bottger v porcelánce působí až do své smrti v roce 1719, ale pod jeho vedením se porcelánka zmohla jen na napodobování starých asijských vzorů. Období **1710-1719** se dnes v Míšni nazývá **obdobím böttgerovým**. Po Böttgerově smrti se Stolzel vraci do Míšně a přivede sebou **malíře a chemika J.G. Herolda**, který pro Míšeň konečně vyvinul paletu jasných emailových barev. Herold přišel do Míšně v roce 1723. Následující období v letech **1723-1735** se dnes v Míšni nazývá **heroldovým obdobím**. Herold byl schopný malíř, na porcelán maloval sám nebo dělal vzory jiným malířům. Prováděl malbu evropských krajin. Jeho žáci vytváří i jiné vzory jako německé květiny a hmyz (J.G. Klinger). Míšeňská malba na porcelánu se pak kopíruje po celé Evropě. **Figurky** se zpočátku v Míšni vyrábí jen bílé a na jejich vzniku se podílí J.G. Kirchner.

Čínské značky Míšně (1710-1711)

K.P.M.

Značky Míšně (1723-1730)

K.P.M.

Značky Míšně (1730-1763)

K.P.M.

Brzy se v Míšni asi v roce 1724 objevuje mimořádný umělec **Johann Joachim Kändler (1706-1775)**, který začíná vytvářet figurky představující svaté, alegorické postavy, žánrové výjevy pro davačů, zahradníků i harlekýny. V roce 1731 se Kändler stal hlavním modelérem v Míšni. Období **1731-1763** se nazývá v Míšni **obdobím kändlerovým**. Figurky jsou malovány jasnými emailovými barvami, i když se nechávají i figurky bílé, aby se předvedla krása bílého porcelánu. Kändler navrhuje figurky ve skupinách. Nejčastěji se jedná o páry ona. Existují i větší skupiny, jmenujme například alegorie: 4 roční období, 7 můž, alegorie

Porcelán

světadilů. Největší skupinou je opičí kapela, která má 26 figur včetně dirigenta. Opičí kapela byla velmi populární a byla několikrát modelována i v Míšni. Toto téma je napodobováno i durynskými porcelánkami. V anglickém Derby vznikla psí kapela inspirována míšeňským vzorem. Kändler má mnoho následovníků nejen v Míšni, ale po celé Evropě, mnozí z nich jsou však pouze kopisté. Kändlerovy modely se v Míšni vytváří opakováně v sériích vždy po několika desítkách let. Kromě figurek se samozřejmě začínají vytvářet porcelánové jídelní servisy. Některé dekory z té doby se vytváří dodnes. Jedná se o květinové dekory nebo např. dračí servis, který byl zhotoven podle japonského vzoru již v roce 1730. Servis byl zhotoven pro Augusta Silného s červenými draky. Později se objevují draci různých barev, ale červená je až do roku 1918 určena pro královský dvůr. Cibulový porcelán malovaný podglazurní modří se vytváří po roce 1740 podle čínských vzorů. Cibulový vzor je snad nejvíce napodobovaným míšeňským dekorem vůbec. V Čechách ho nejdéle vyrábí Dubí. Originální míšeňský cibulový vzor se vyznačuje mimo jiné tím, že v dekoru se nachází značka zkříženým mečů. V roce 1733 August Silný umírá, řízení továrny se ujímá hrabě Sulkowický a později hrabě **Heinrich von Brühl**, který si od Kaendlera nechává zhotovit mimo jiné tak zvaný labutí servis nebo slavnou sochu jeho krejčího, sedícího na kozlu. O významu porcelánky svědčí to, že jejím řízením byli králem Friedrichem Augustem II. pověřeni výše uvedení sasské ministerství předsedové. V první polovině 18. století nemá Míšeň vážnějšího konkurenta a vyváží nejen do celé Evropy, ale i do Turecka. Situace se mění za Sedmileté války v letech (1756-63), kdy je Sasko pohlceno Pruskem. Míšeňská porcelánka se dostala do rukou pruského krále Friedricha Velikého, ten sice řadu nejlepších dělníků převede do své berlínské porcelánky, ale Míšeň se snaží podpořit i vlastními zakázkami. Míšeňská porcelánka v 70. letech 18. století začíná ztrácet svojí jedinečnost. Míšeňská porcelánka užívá od roku 1722 **značku zkřížených mečů** a provádí se podglazurní modří. Dno je zpočátku v 1. polovině 18. století neglazované plocha značek se provádí na soklu sošek. Na dnešní poměry je malá a někdy ji můžeme i přehlédnout. O něco později v 2. polovině 18. století se glazuje již na dně, značka je však často díky špatné glazuře rozpitá. Značky KPM a AR (Augustus Rex) jsou u Míšni výjimečné a v 19. a 20. století jsou užívány jinými porcelánkami, aby zmátlý sběratele. V tak zvaném **akademickém období** v letech 1763-1774 se užívala tečka mezi držadly mečů. V tomto období pracuje ještě i Kändler, který umírá v roce 1775. V akademickém období a po něm se začíná prosazovat klasicismus. Na figurkách se objevují francouzské vysvětlující nápisy. Sokly figurek jsou někdy mramorované. V tomto období vznikají amorové se srdeci, v té době dokonce v Míšni působili francouzští modeléři.

Značka akademického období s tečkou mezi držadly mečů (1763-1774)

V roce 1774 se stal ředitelem porcelánky hrabě **Marcolini** a byl zde až do roku 1813. Toto období bylo pro Míšeň ekonomicky nejobtížnější především díky napoleonským válkám. V roce 1810 se dokonce hovoří o ukončení výroby porcelánu v Míšni. V tomto období nahradila tečku mezi držadly mečů hvězdička. V Míšni se v tomto období vyrábí též biskvitový porcelán po vzoru Sévres. Značka mečů v biskvitu je tlačená. Biskvit je v Míšni

Porcelán

dále vyrábě i mnohem později, zvláště v období před 2.světovou válkou, kdy byl v Německu populární.

Značka Marcoliniho období s hvězdičkou mezi držadly mečů (1774-1813):

Značka Míšně na biskvitu:

Sousoší Míšeň z počátku 20.století podle modelu z 18.století:

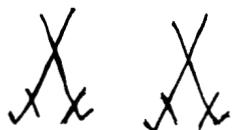

Přestože v minulosti považovali sběratelé Marcoliniho období za poslední originální, dnes se většina českých sběratelů soustředí na figurky a porcelán ze století 19. Je to způsobeno zejména tím, že laik lépe tento porcelán identifikuje podle přehledného způsobu značení. Originální modely vznikají nakonec i v 19.století. V období biedermeieru vzniká v Míšni například servis s zelenými listy břečťanu pod glazurou, tento dekor je hojně napodobován

Porcelán

jinými porcelánkami. Kolem roku 1830 se objevuje značení, kde rukojeti mečů jsou protaženy.

Značka Míšně kolem roku 1830:

Od roku 1851 se značka mečů odlišuje tečkou na rukojetích, tento typ značky se udržuje až do roku 1924. Někdy je toto rozšíření viditelnější než jindy, protože značka byla samozřejmě ručně malovaná. Kolem poloviny 19. století v Míšni vznikají předzobené vázy zcela pokryté plastickými květy, které se nazývají „sněhové koule“. Tento typ dekoru byl hojně napodobován zejména v Anglii, kde byl populární.

Značka s kulovitým rozšířením na rukojetech mečů (1851-1924):

Váza Míšeň z počátku 20. století:

Od roku 1924 jsou rukojeti opět hladké, ale objevuje se tečka mezi hrotý mečů, toto značení pokračuje až do roku 1934:

Značka s tečkou mezi hrotý mečů (1924-1934):

Porcelán

Hrníček s podšálkem Míšeň, art deco 30. léta 20. století:

Od 30. let 20. století jsou meče zvláštním způsobem prohnuty tak že, kdyby pokračovaly, ostří by se setkala. Po 2. světové válce se k mečům umísťuje čárka, která může být na různých místech. Zhruba od roku 1960 se u zboží na export používá nápis Meissen pod meči.

Značka s prohnutými meči z předválečného období:

Značka s čárkami po 2. světové válce:

Značka s nápisem Meissen po roce 1960:

V Míšni se malovaly jen perfektní kusy, zbytek se prodával nemalovaný nezávislým dekoratérům, jakým byl například Wolfsohn v Drážďanech. V Míšni tento **vadný porcelán** označili tak, že značku mečů uprostřed přebrousili čárkou nebo více čárkami. Čím více čárek tím horší kvalita. Na toto označení je třeba dát pozor, protože domácí malíři obvykle nedosahovali kvality Míšně.

Značka Míšně přebroušená čárkami, II. a nižší jakost:

Systém dalšího značení měl snahu odlišit Míšeň od padělků. Sošky jsou v 1. polovině 18. století značeny jinak než dnes. Dno těchto výrobků je ploché bez glazury, ve dně se

Porcelán

objevují velké technologické otvory. Podglazurní modř se nedá aplikovat na dno protože není glazura, značí se z boku na soklu figury. Meče směřují figurám hroty do obličeje. Staré modely mají ve dně někdy značky ve formě tlačených čárek, teček atd., které mohou označovat modeléry, formíře. Od 30. let 18. století se na míšeňských výrobcích objevují kromě malované značky též **čísla označující model**. Od roku 1731-1764 jsou čísla modelů do 3051. Rané modely do roku 1763 nemusí mít vždy vytlačené číslo modelu. Pozdější modely mají vyškrábané číslo modelu vždy a jakýkoliv kus bez označení modelu vzbuzuje velkou pochybnost. Po roce 1764 se užívají písmena abecedy ve spojení s čísly A.1 až A.100. V roce 1853 se objevuje číslo Z.100, a pak se číslují modely znovu od A.101. Modely jsou číslovány nově až do 200 (A101-A200). Tyto čísla jsou vyškrábány. Přibližné datové určení jednotlivých modelů od roku 1765 je toto:

Číslo modelu	Období
A.1 až A.100	1765
B.1 až B.100	1766-67
C.1 až C.100	1768-70
D.1 až D.100	1770-71
E.1 až E.60	1772-74
E.60 až E.100	1774-76
F.1 až F.100	1776-78
G.1 až G.100	1779-81
H.1 až H.100	1782-85
J.1 až J.100	1787-89
K.1 až K.100	1789-95
L.1 až L.100	1795-1805
M.1 až M.100	1805-13
N.1 až N.100	1813-18
O.1 až O.100	1818-21
P.1 až P.100	1822-25
Q.1 až Q.100	1825-27
R.1 až R.100	1827-29
S.1 až S.100	1829-31
T.1 až T.183	1831-33
U.1 až U.100	1833-34
V.1 až V.100	1834-35
W.1 až W.100	1836-42
X.1 až X.100	1843-47
Y.1 až Y.100	1847-49
Z.1 až Z.100	1849-50

Po roce 1850 se znova začíná u nově vytvořených modelů od A ovšem čísluje se od 101 do 200:

Číslo modelu	Období
A.101 až A.200	1850-53
B.101 až B.200	1853-55
C.101 až C.200	1855-57
D.101 až D.200	1858-60
E.101 až E.200	1860-62

Porcelán

F.101 až F.200	1862-64
G.101 až G.200	1865-68
H.101 až H.200	1869-70
I.101 až I.200	1870-72
J.101 až J.200	1873-75
K.101 až K.200	1876-78
L.101 až L.200	1879-81
M.101 až M.200	1882-83
N.101 až N.200	1883-84
O.101 až O.200	1885-90
P.101 až P.200	1891-94
Q.101 až Q.200	1895-97
R.101 až R.200	1898-99
S.101 až S.200	1899-1902
T.184 až T.200	1900
U.101 až U.200	1904
V.101 až V.200	1904-05
W.101 až W.200	1905-06
X.101 až X.200	1906-08
Y.101 až Y.200	1908-09
Z.101 až Z.200	1909-10

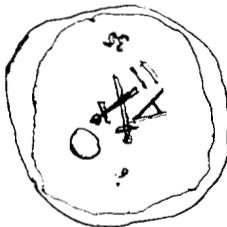
Od roku 1910 nová série začíná od A.201 až A.300, pak B.201 až B.300. Přesné datování figury podle čísla modelu je někdy složité, protože úspěšné modely s původními čísly se modelují, jak bylo řečeno, několikrát v různých dobách. Od 19. století se například znova používají Kändlerovy modely, v tomto případě se používají původní čísla modelů např. 2030. Tyto staré modely se pak objevují nově po 50 nebo 100 letech. Kändlerovy modely všeobecně se často nechávají rozeznat i podle růžiček na soklu sošek. Původní Kändlerovy figurky neměly glazované dno a značka zkřížených mečů se nacházela na hranách. Od 2. poloviny 18. století jsou figury glazovány i na dně až na hrany. Podglazurní značka se proto objevuje na dně. Od počátku 19. století se ve dně nevyskytují velké technologické otvory a dno je z větší části glazováno. Figurky z první poloviny 19. století jsou obvykle kvalitněji provedeny než z 2. poloviny 19. století, kdy dochází k zjednodušování. Starší figurky jsou obvykle těžší než novější. Stáří figurky se nechá určit podle zlata. Do roku 1833 je zlato na figurkách matové potom již lesklé. Jak je vidět, **technologické provedení** je nejlepším vodítkem, pro určování stáří figur.

Dno mísenské figury z 1. poloviny 18. století není glazované, je rovné, ve dně velký technologický otvor, modrá značka mečů se objevuje na soklu sochy pod glazurou:

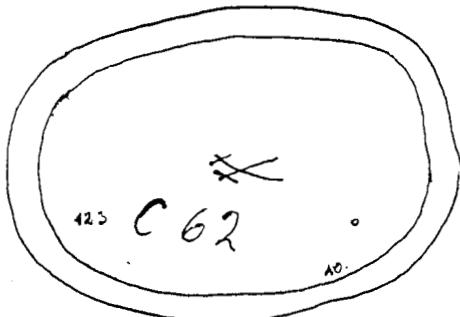

Porcelán

Dno mísenské figury 2. polovina 18. století: dno je již glazované dovnitř vyduté s nerovným neglazovaným okrajem, značka mečů a čísla již na dně pod glazurou, velký technologický otvor :

Dno mísenské figury 19. století: glazované dno dovnitř vyduté, pravidelné neglazované okraje, všechny 4 znaky Mísň na dně, malý technologický otvor:

V Marcolinyho období se objevuje **malované číslo malíře**. Malíři se značí jen malovaným číslem na glazuře. Jména malířů se objevují v minulosti jen výjimečně, především proto, aby se nevyzrazovala. Značka se provádí barvou, kterou malíř maluje naposledy, obvykle se jedná o zlatou.

V 19. století se pak objevují všechny **4 znaky Mísň**:

1. **značka zkřížených mečů** v podglazurní modři,
2. **číslo modelu** obvykle vyškrábané (B 99).
3. vytlačená (ražená) značka označující **kolikátý kus z formy**, čím nižší číslo tím lepší kvalita. Do roku 1833 se vyrábí z jedné formy **100 odlitků od roku 1833 pak 200 odlitků**.
4. **značka malíře** malována na glazuře je provedena barvou, kterou malíř maluje jako poslední velmi často zlatou. Značka malíře se nevyskytuje vždy. Všechny značky jsou provedeny na dně.

Jiné značky Mísň jsou vzácné a pocházejí obvykle z raného období. V roce 1723 Mísň značí podglazurní modří písmena K.P.M., v letech 1710-1736 se používala modrá podglazurní značka AR (Augustus Rex) na vzácné kusy nebo dary. Čínské značky se objevují v letech 1710-21. Značka papírového draka se objevuje kolem roku 1722, někdy jen jeho ocas pravděpodobně pro vývoz do Turecka, zkřížené meče Turkům vadí, protože připomínají symbol kříže. Mečové **značky na biskvitu** jsou **vtlačovány**, protože nelze uplatnit podglazurní modř, to samozřejmě platí pro značku mečů. Vedle tradičního designu Mísň reaguje na změnu stylů. V secesi se objevují secesní dekor, v art decu se vyrábí bílé sošky zvířat. Od roku 1913 v Mísni působil významný modelér Paul Schöyrich, jehož tvorba vrcholí v období art deco. Ačkoliv art decové období mnozí považují ze méně významné, některé figury jsou velmi ceněny, například figurky ze série ruského baletu. Hlavní výrobu však stále tvoří staré modely, protože je zákazníci preferují. Stále opakováně se vyrábí některé Kändlerovy modely, staré dekor servisů. **Cenové relace** figurek jsou asi tyto: malá figurka 15

Porcelán

cm vysoká z 19. století se prodává kolem 20.000,- Kč. Sousoší z téhož období o výšce 30 cm od 40.000,- Kč výše, lepší sousoší nad 100.000,- Kč. Míšeňské hodiny z téhož období stojí 250.000,- Kč. Kändlerovy figurky z 18. století mají cenu kolem 350.000,- Kč. Servisy kávové pro 6 osob z konce 19. století a 20. století s květinovým dekorem stojí kolem 20.000,- Kč. Míšeňský hrníček s květinovým dekorem z 20. století stojí 3 až 4 tisíce. Současné výrobky nejsou levnější, protože obsahují velké množství ruční práce. Na závěr si ukažme některé značky porcelánek, jenž napodobují značku Míšně.

Značky napodobující značky Míšně v 18. století:

Volkstedt-Rudolstadt

Ilmenau

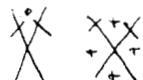
Wallendorf

Limbach

Weep (Holandsko)

Tourney

Worcester

Gardner (Moskva)

Bristol

Derby

Značky napodobující značky Míšně v 19. století:

Volkstedt-Rudolstadt

Potchappel (Drážďany)

Porcelein de Paris
(Paříž)

Slavkov

Samson (Paříž)

Paříž

Loket (Čechy)

Helena Wolfsohn (Drážďany)

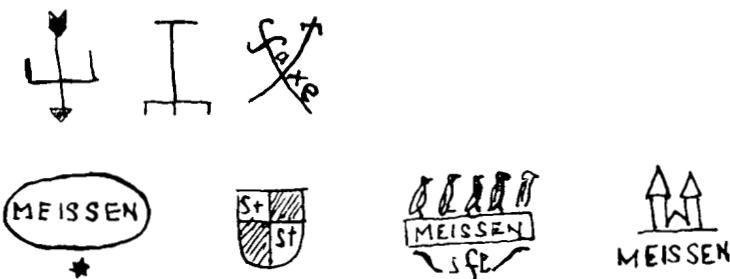
Tiefenfurt (Slezko)

Porcelán

Druhá míšeňská porcelánka (1864-

V roce 1864 vznikla v Míšni druhá porcelánka. Tato porcelánka však nemá vysoké umělecké ambice a soustředí se na výrobu stolního porcelánu s cibulovým vzorem. Cibulový vzor se vyrábí v dohodě se státní míšeňskou porcelánkou, která výrobou cibulového porcelánu neuspokojuje poptávku trhu. Cibulový vzor se v Míšni vyrábí už od roku 1740, kdy se zde zdokonalilo zdobení podglazurní modří. Cibulový dekor vycházel z čínských vzorů a měl původně zobrazovat poupatu pivoňek (čínská císařská květina). Od 2. poloviny 19. století se cibulový vzor vyrábí i v Dubí (dříve Eichwald). Dnes cibulový vzor vytváří mimo jiné i porcelánka v Klášterci na Ohři (Thun) a německý Hutschenreuter.

Značka II. míšeňské porcelánky:

Helena Wolfsohn (Drážďany)

Jedná se původně o dekoratérskou dílnu Wolfsohn, která maluje po několika generacích bílý míšeňský porcelán. Porcelánka vznikla ve 40. letech 19. století a značí v letech 1842-1881 míšeňskou značkou AR (Augustus Rex), což ji později Míšeň zakázala. Porcelánka funguje až do 2. světové války, ale značí písmenem D (Drážďany). Vytváří i velké kusy porcelánu, včetně sousoší. Tato porcelánka byla populární zejména na anglickém trhu, protože měla poměrně dobrou kvalitu za přijatelnou cenu.

Míšeňská značka do roku 1882:

Sousoší kolem poloviny 19. století Helena Wolfsohn:

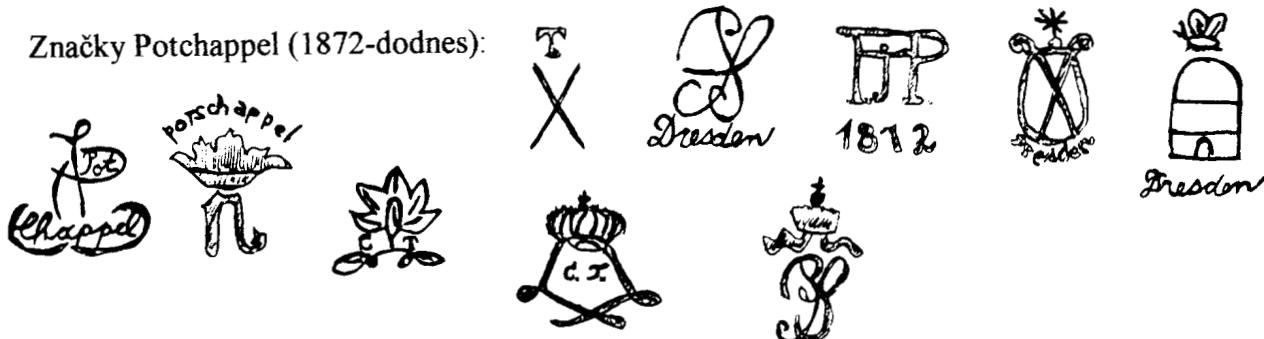

Porcelán

Potchappel (1870-dodnes) (Carl Thieme)

Potchappel je městečko nedaleko Drážďan. Vznikla zde porcelánka, která je známa po celém světě, protože její výrobky si vydobily poměrně velkou popularitu na trhu. Byla přitom založena až roku 1870 Carlem Thiemem. Jejich kvalita je dobrá za poměrně příznirovou cenu. Potchappel je typickým zástupcem drážďanského stylu. Porcelánka vyrábí především figurální porcelán nejrůznějšího druhu, včetně velkých sousoší a svícenů v míšeňském, někdy i ve vídeňském duchu za výrazně nižší ceny. Inspirace Sévres je méně zřetelná, objevuje se však značka Potchappel, která připomíná značku Sévres. Objevují se i výrobky ve stylu Capodimonte. Do roku 1890 značka zkřížených čar s písmenem T nad nimi. Zvláště po roce 1900 se objevuje značka s nápisem Dresden. Objevují se i padělané značky, například Vídň.

Značky Potchappel (1872-dodnes):

Konzole na zed' Potchappel:

j Další něstarší německé porcelánky

Berlín (1763-dodnes)

Továrna byla zakoupena v roce 1763 pruským králem. Vznikla na základech starší berlínské porcelánky. Pruský král Friedrich Veliký po 7 letech válce obsadil Sasko a přivedl do Berlína zkušené dělníky z Míšně. Značení porcelánu se provádí modrou značkou žezla pod glazurou. Friedrich miloval rokokovou a květinovou výzdobu. Místo zdobení zlatem se často používala růžová. Rokokové figurky jsou vyráběny po vzoru Míšně. V 19. století Berlín mění styl, je silně ovlivněn klasicismem, biedermeierem a překládá se více k vídeňskému stylu. Specialitou berlínské porcelánky se staly **malby vedut** (zvláště paměti hodnosti Berlína) a krajiny. Malba se provádí zejména na šálcích a talířích, ale objevují se i velké vázy a **plakety**. Plakety jsou malovány na porcelánových panelech. Dobré plakety mají cenu jako drahé obrazy a visí v galeriích. Plakety jsou často i signovány. Námětem jsou často obrazy starých mistrů jako je Raffael atd. Plakety jsou obvykle značeny tlačenou značkou KPM. Plakety se vyrábí až do 30. let 20. století. Plakety vyrábí i Míšeň a Vídeň v 19. století, ale tyto plakety jsou méně časté než berlínské. Na trhu se dnes objevují plakety z Asie provedené pouhým tiskem. Další specialitou berlínské porcelánky jsou **lithofanie** neboli průhledné porcelánové plakety. Na první pohled se jedná o plastickou destičku z biskvitu, ale při prosvícení se objeví černobílý obrázek, který je plastický a je vytvořený různou tloušťkou porcelánu. Lithofanie se rovněž značí tlačenou značkou KPM. Lithofanie vytváří i jiné porcelánky, české nevyjímaje. Lithofanie se provádí někdy i ve dně šálků – při dopítí je vidět ve dně obrázek. Ve 20. století tento efekt využívají japonské porcelánky (hlava gejši). Na konci 19. století se berlínská porcelánka dostává do hospodářských problémů a je nucena rozprodat zásoby bílého porcelánu k dekoraci. Tento porcelán s pravou značkou Berlína je dekorován zejména v Drážďanech. Padélků Berlína není příliš mnoho, objevují se výjimečně v Německu nebo v Paříži (Samson). Značku KPM používá též porcelánka ve Waldenburgu ve Slezsku. Kvalitní berlínská produkce se objevuje v době secese, kdy v tomto duchu vytváří velmi kvalitní a ceněné sochy Adolf Amberg. Ve druhé světové válce byla továrna zničena a v 50. letech 20. století **přestěhována do bavorského Selbu**. Figurky míšeňského typu mají cenu asi poloviční než míšeňské. Velké berlínské vázy a plakety však cenově dosahují cen několika stovek tisíc Kč.

Berlínské značky

Berlínská značka je královské žezlo provedené v podglazurní modři. Žezlo má různé tvary někdy připomíná jen čárku. Po roce 1870 je žezlo jakoby uprostřed přeškrtnuto krátkou čárkou. Značka KPM se používá od roku 1820. Používají se i jiné značky například pruský orel. Po přestěhování do bavorského Selbu se pod značku žezla dává písmeno S. Datového kódu se užívá až od roku 1901. Rok 1901 se značí tlačeným písmenem A a tak dále, tento způsob se uplatňuje až do roku 1926, kdy se přechází na řeckou abecedu:

Datová značka od roku 1901 do roku 1925:

Značka	Datum
A	1901
B	1902

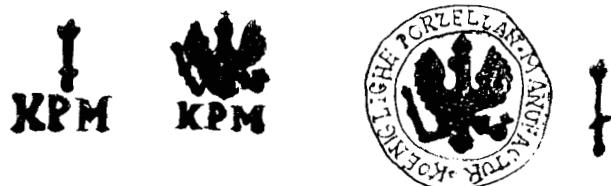
Porcelán

C	1903
D	1904
E	1905
F	1906
G	1907
.....	1925

Berlínské značky malované modře pod glazurou od roku 1763 do pol. 19. stol.:

Značky Berlína od pol. 19. stol. do roku 1945:

Značky Berlína po roce 1945:

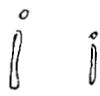
Slánka Berlin 2. pol. 19. stol.:

Porcelán

Značky porcelánek napodobující značku královského Berlina:

Ilmenau - žezlo (Durynsko)

Waldenburg (Walbřich)

Schumann (Berlín)

Schiebe

Frankenthal (1755-1800)

Tato továrna patří k raným německým porcelánkám. Byla založena v roce 1755 faltskými kurfiřty. Pracuje po vzoru Mišně. Hospodářsky nebyla porcelánka příliš úspěšná, jednalo se o typický příklad snahy říšských kurfiřtů o vlastní porcelán. Některé velmi dobré figury později napodobuje Nymphenburg. Skutečný Frankenthal se na trhu téměř neobjevuje, existují i padělky této značky. Porcelánka od roku 1762 signuje písmeny CT přes sebe pod korunkou. Někdy též datace pomocí posledních číslic letopočtu jako Vídeň: 77 značí 1777.

Značky Frankenthalu (1755-1762):

Značky Frankenthalu (1762-1794) Carl Theodor

Značky Frankenthalu (1794-1799)

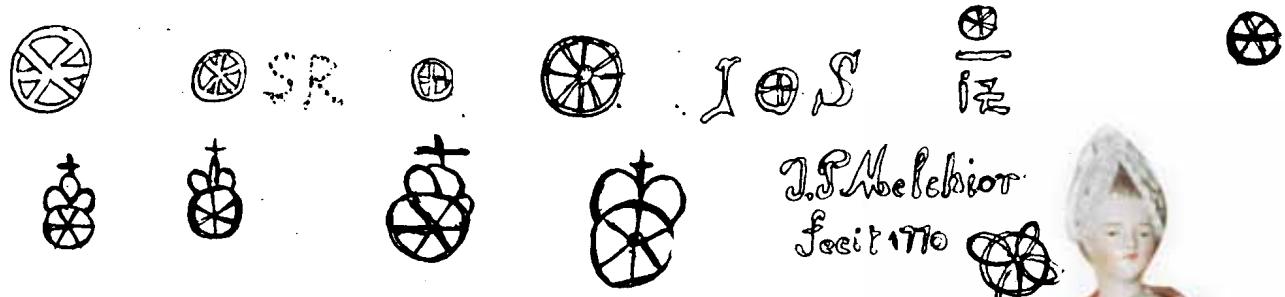
Höchst (1746-1798)

Jedná se o 2. nejstarší německou porcelánku hned po Mišni. Továrna byla založena za podpory mohučského kurfiřta. Höchst, respektive jeho značka, patří mezi nejvíce padělané porcelánky. Továrna byla založena v roce 1751 a vyrábí na svoji dobu velmi kvalitní porcelán. Höchst vytvořil řadu vynikajících modelů figurek, které později realizují jiné porcelánky, často i pod jeho značkou. Typickými znakem figurek Höchstu jsou oči malované jako hnědé skvrny. Malba figurek je velmi omezená, je zde snaha o zviditelnění bílých ploch, na podstavcích je tráva malovaná jen v názncích. V porcelánce působil významný modelér J.P. Melchior, který modeloval zejména pastýřské a mythologické scény. Významné jsou

Porcelán

figurky s dětskou tématikou. Ačkoliv porcelánka nebyla ve své době příliš finančně úspěšná, dnes je ceněna. Na trhu se ovšem objevují spíše padélky od jiných německých porcelánek z 19. století. Značkou Höchstu je kolo s korunkou použité ze znaku mohučského kurfiřta. Kromě značky malované modře pod glazurou se objevují signatury modelérů a malířů. Na figurkách se rovněž objevují technologická čísla. V 19. století napodobuje značku Höchstu hned několik porcelánek jedná se zejména o porcelánku v Dammu a Pasově.

Značky Höchstu (1746-1798) v podglazurní modři:

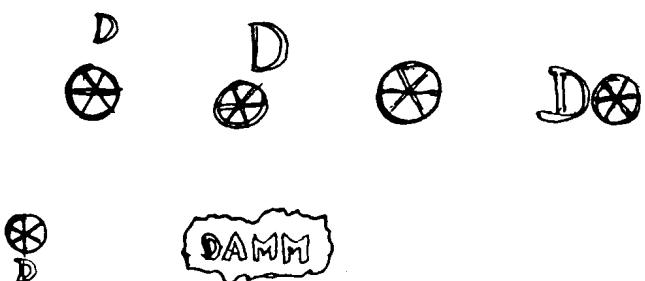
Figurka se značkou Höchstu, 2. polovina 19. století, pravděpodobně Pasov.

Damm (1827-1884)

Tato porcelánka nedaleko Bonnu žije ze zašlé slávy Höchstu. Používá nejen modely Höchstu, ale i jeho značku. Damm značí značkou Höchstu, ale někdy k ní přidává písmeno D.

Značky Damm (1827-1884) malované podglazurní modří:

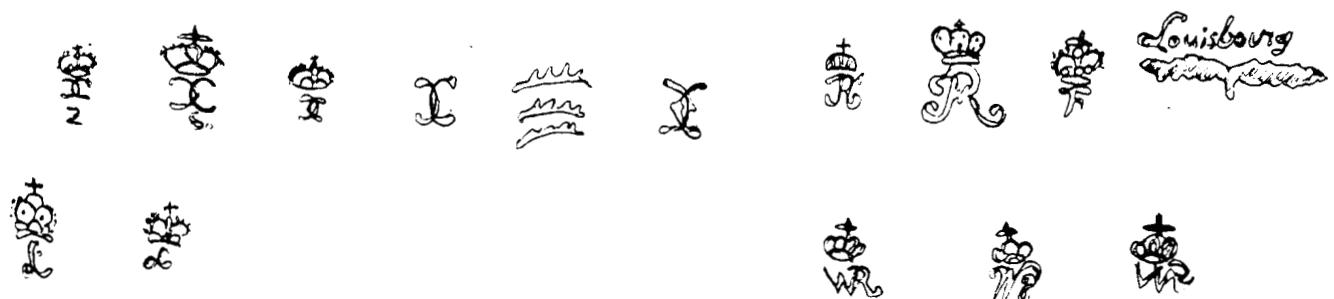

Porcelán

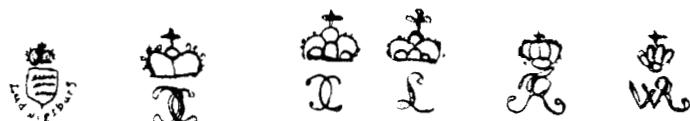
Ludwigsburg (1759-1824) (1948-dodnes)

Jedná se o další ranou německou porcelánkou. Kvalitou své tvorby však za ostatními poněkud zaostává. Porcelán je obvykle špatně vypálený s šedohnědým nádechem. Pokud je porcelánka něčím zajímavá, pak miniaturními figurkami. Zajímavou tvorbu představují figurky inspirované baletem a divadlem. Porcelánka sice existuje až do roku 1824, od počátku 19. století je však výroba zcela zanedbatelná. Porcelánka působí za podpory württemberského vévody. Značkou Ludwigsburgu jsou iniciály místních východů nejčastěji dvě propletená C pod korunkou (1759-93), méně časté je L pod korunkou (1793-95) a WR pod korunkou (1816-24), méně používanou je značka erbu se třemi parohy. Značky jsou provedeny modře pod glazurou. Značka Ludwigsburgu se rovněž padělá. Od roku 1948 existuje v Ludwigsburgu nová porcelánka, která používá stejné značky jako původní porcelánka ovšem v tištěné podobě.

Značky Ludwigsburgu (1759-1824):

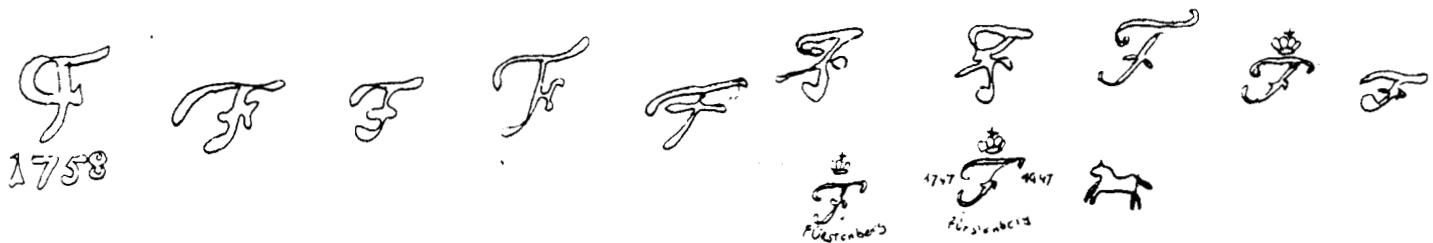
Značky nové porcelány v Ludwigsburgu tištěné po roce 1948:

Fürstenberg (1753-dodnes)

Raná německá porcelánka. Továrna patřila brunšvickému vévodovi, byla založena roku 1753 a jako jedna z mála pracuje dodnes. Na zrodu porcelánky se podíleli lidé z porcelánky v Höchstu. Zpočátku vyrábí velmi zajímavé figurky z italské komedie, sérii horníků při práci.. Později se zaměřuje spíše na užitkový porcelán. V 19. století napodobuje Mišeň, někdy dokonce vyrábí i figurky včetně značky mečů. Napodobují se i velké vázy séverského typu. Porcelán je velmi kvalitní, sněhově bílý. Na servisech se často objevují zlatem malované okraje. Malba květin je často doprovázena hmyzem. Porcelánka vyrábí dodnes, většinou však pouze kopíruje staré vzory. Značkou Fürstenbergu je písmeno F.

Značky Fürstenbergu od roku 1753 dodnes původní značky malované podglazurní modří pozdější značky tištěné, písmeno F doplněno korunkou a názvem Fürstenberg:

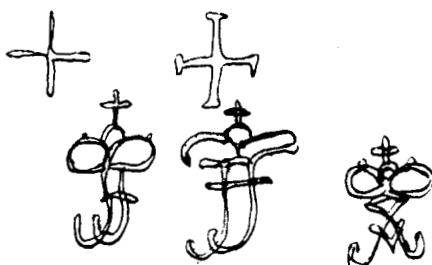

Porcelán

Fulda (1764-1789)

Malá porcelánka, která pracuje jen v poměrně krátkém období. Vytváří malé množství kvalitního porcelánu. Krásná malba především na porcelánových šálcích a vynikající rokokové figurky. Porcelánka známá i díky hojným padělkům této značky – zdvojenému F pod knížecí korunkou.

Značka Fulda (1764-1789):

Bavorsko

V Bavorsku na přelomu 19. a 20. století začaly růst nové porcelánky Rosenthal, Katzhütte. Hlavním střediskem se stalo město Selb. Tyto porcelánky se proslavily především v době art deco. Nejstarší Bavorskou porcelánkou je však Nymphenburg.

Nymphenburg (1761-dodnes)

Jedná se o nejstarší bavorskou porcelánku. Továrnu zakládá princ Maximilián Josef Bavorský v roce 1761. Továrna funguje v královském paláci v Nymphenburgu. Vytváří krásné servisy malované květinami. Vynikající figurky modeluje Franz Anton Bustelli-Švýcar, jehož talent je srovnatelný s Kändlerem. Vytváří mimo jiné náměty italské komedie, 16 figurek „Commedia dell'Arte“ je dnes mimořádně ceněno. Figurky jsou často prodávány nemalované a jsou kolorovány později. Později v porcelánci působí slavný modelér Höchstu J.P. Melchior, a proto se v Nymphenburgu objevují i modely podobné Höchstu. Znakem továrny je bavorský šachovnicový štít vtlačený do hmoty. Značka je často velmi špatně čitelná. Výroba v 19. století není tak umělecky významná. Vytváří se kvalitní plakety, ale většinou spíše porcelán k běžnému použití, často i pouze bílý určený k dekoraci jinde. Ve 20. století dochází k opětnému použití Bustelliho forem, cena těchto novějších figurek se samozřejmě nemůže s originály srovnávat. Kromě kopii se vytváří sošky v duchu art deco, především zvířat. Porcelánka je dnes ceněna především v Bavorsku. Znakem porcelánky je bavorský štít většinou vtlačovaný, ale někdy též tištěný.

Značky Nymphenburg (1761-dodnes):

Opice Nymphenburg 30. léta 20. století:

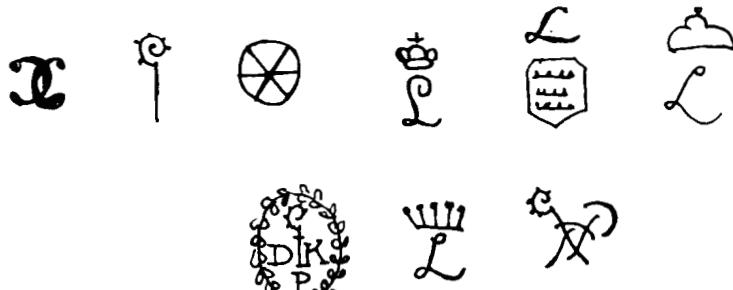

Porcelán

Pasov (Passau) (1840-1942)

Porcelánka se od svého vzniku zaměřila na napodobování slavnějších porcelánek. Rané figurky jsou vytvořeny z forem Höchstu. Pasov značku Höchstu i sám užíval. Napodobuje figurky i dalších zaniklých německých porcelánek, zejména Ludwigsburgu samozřejmě včetně jejich značek.

Značky:

Selb (Bavorsko)

Toto bavorské městečko je dnes hlavním střediskem výroby porcelánu v Německu. Místní výhodou je dostatek surovin k výrobě porcelánu. Po 2. světové válce se sem přestěhovala i berlínská porcelánka. Městečko však nejprve proslavily místní porcelánky, byl to zejména Rosenthal, Hutchenreuther, Heidreich & Co.

Rosenthal (1879-dodnes)

Rosenthal přinesl nový duch do německých porcelánek. Jeho tak zvaný **rosenthalský styl** vycházející z moderního kodaňského stylu, pracuje v duchu secese a později art deca. Chladná malba pod glazurou se doplňuje i teplejší malbou na glazuře. Jídelní a nápojové soupravy jsou obvykle zdobeny potiskem. Populární jsou květinové motivy. Některé servisy mají spodní okraj zdobený plastickými květy.

Váza Rosenthal s tištěnými květy a plastickým okrajem v podobě květů:

Porcelán

Některé výrobky jsou však dekorovány pouze podglazurními barvami. Objevují se však i jiné typy výrobků, některé servisy jsou v rokokovém stylu atd. Moderní výrobky vychází z konstruktivismu, jsou minimálně zdobené abstraktním dekorem. Rosenthalský styl tak jak se vyvinul v první čtvrtině 20. století byl a je napodobován nejen Německu, ale i českými porcelánkami. Rosenthal umělecky ztvární i porcelán zdobený pouhým potiskem, zvláště hrničky s podšálkem (šapa) a vázy. Rosenthalské šálky jsou předmětem zájmu sběratelů a jejich ceny se pohybují od 500,- do 2.000,- Kč. Rosenthalské figurky moderního stylu přinesly nové sběratele figurálního porcelánu. Lidé začali sbírat různá zvířátka (ps., ptáky..). Kromě zvířat jsou častými náměty figur tanečnice, dívky, šaškové, puti. Ceny drobných zvířecích figurek začínají na 3.000,- Kč. Větší figurky zvířat stojí obvykle do 10.000,- Kč. Rarity, jako sošky Mickey Mouse stojí přes 30.000,- Kč.

Rosenthalské figurky zvířat:

Lidské figury tanečnice stojí obvykle od 10.000,- do 20.000,- Kč. Výrazné rosenthalské figurky však mohou přesahovat i cenu 70.000,- Kč. To je například korejská tanečnice jejíž výška je 40 cm.

Rosenthalská tanečnice:

Některé úspěšné figurky jsou znovu modelovány pod stejným číslem (stojící králík), někdy se u těchto nových kopií objevuje značka „Rosenthal classic“. Nové kopie vznikají po roce 1961. Objevují se i padélky drahých rosethalských figurek, např. Mickey Mouse. Rosenthalská porcelánka se svými pobočkami dnes patří k největším podnikům svého druhu na světě. Méně úspěšná je v oblasti výroby skla. Pod Rosenthal dnes mimo jiné patří porcelánka Thomas v Ladinsthuhlu. Od roku 1948 pod ní spadá porcelánka Krisler, která byla po válce přestěhována ze slezského Walbrzychu (Waldenburgu), která byla v minulosti známa napodobováním berlínské značky i dnes používá značky KPM. Systém značení jednotlivých modelů je číselný. Na většině figurálního porcelánu se kromě značky a čísla objevuje i vtlačené jméno modeléra. Tištěná značka s nápisem Rosenthal a růžemi je původně modrá podglazurní. V letech 1918 až 1924 se objevuje červená značka na glazuře. Dnes se značka provádí zeleně pod glazurou.

Rok	Čísla modelů
1910-1911	1-96
1912	97-191
1913	192-341
1914	342-408
1915	409-434
1916	435-444
1917	445-497
1918	498-532
1919	533-566
1920	567-589
1921	590-606
1922	607-525
1923	626-701
1924	702-753

78
Porcelán

1925	754-812
1926	813-902
1927	903-973
1928	974-1024
1929	1025-1079
1930	1080-1134
1931	1135-1148
1932	1149-1200
1933	1201-1260
1934	1261-1549
1935	1550-1580
1936	1581-1619
1937	1620-1677
1938	1678-1708
1939	1709-1732
1940	1733-1736
1941	1737-1746
1942-1943	1747-1755

V tomto období pro Rosenthal pracovali především tito modeléři: Liebermann, Oppel, Himmelstoss, Holzer, Fleischmann, Fischer, Gsell, Zugel, Caasmann, Beyrer, Valentin, Langenmantel, Rauth, Diller, Harth, Marcuse, Schott, Boess, Wunderlich, Norvill, Kuster, Rosenthal, Modenhauer, Holzer, Defanti, Grath, Karner, Wendler, Limburg, Obermaier, Schliepstien, Tauschek, Wenck, Kittler, Zschabitz, Steger, Otto, Kraus, Metzger, Gaul, Winterfeldt, Schiffler, Weiss, Fritz, Moshage, Beyreuther, Klimsch, Fehrle, Feldtmann, Hussmann, Specht, Buchting, Krebs, Kaesbach, Schneider, Heidenreich. Rosenthal si svou nesporou uměleckou kvalitu udržoval vždy spoluprací s předními umělci.

Rosenthal závod Selb:

Značka Rosenthal 1891-1904:

Značka Rosenthal 1910-1935:

Značka Rosenthal 1947-1948:

Značka Rosenthal po roce 1957:

Značka Rosenthal 1907:

Značka Rosenthal 1934-1946:

Značka Rosenthal 1949-1957:

Značka Rosenthal „Classic“ 2.pol.20.stol.:

Porcelán

Rosenthal umělecká výroba (Kunst Abteilung) Selb:

1910-1914

1914

1934-1949

po roce 1957

Rosenthal závod Kronach:

Po roce 1901

kolem roku 1934

1938-1949

po roce 1957

Rosenthal závod Plossberg (Bahnhof):

1921-1933

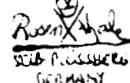
1934-1942

1943-1952

1954-1957

po roce 1957

Rosenthal závod Plossberg (Bahnhof) keramika:

1931-1934

kolem roku 1935

1936-1941

Značky Thomas (1904-dodnes):

Značky Krisler dříve ve Waldenburgu (Walbřich) dnes v Landstuhlu (1831-dodnes) – původně imitovaly značku královského Berlina:

Původní značky Waldenburg (dnes Landstuhl) po roce 1831:

Porcelán

Rosenthal závod Landstuhlu
po roce 1957:

Rosenthal závod Kulm
po roce 1957:

Hutschenreuther (Selb) (1856-dodnes)

Tato jedna z prvních porcelánek založených v Selbu vyráběla zpočátku jen užitný porcelán a stolní nádobí. Umělecký porcelán jako figurky začala továrna vyrábět až od počátku 20. století. Na trhu se vyskytuje především figurky stylu art deco dosti podobné rosenthalovským. Vliv rosenthalovského stylu je zde jasně patrný. Figurky jsou kvalitní a cenově jsou jen mírně levnější než rosenthalovské kusy. Hutschenreuther je však ve 20. letech především významným výrobcem nádobí, v roce 1927 připojuje další porcelánky v oblasti a tento koncern zaměstnává 3.000 lidí. Součástí koncernu je dnes i původní továrna Hutschenreuther v durynském Hohenbergu. Výrobky z té doby se vyznačují především abstraktními tištěnými dekory. Značka Hutschenreuthera je především tištěný lev s označením továrny.

Značky Hutschenreuther (Selb) (1856-dodnes):

Značky Hutschenreuther (Hohenberg v Durynsku) (1814-dodnes):

Heindrich&Co (Selb) (1896-dodnes)

Tato porcelánka v Selbu se zaměřuje téměř výhradně na výrobu stolního a technického porcelánu. Přestože nemá větší umělecké ambice funguje poměrně úspěšně až dodnes. Tištěná značka obsahuje písmena H&C.

Značky od roku 1896 dodnes:

Porcelán

Goebel (Hummel) (1879-dodnes)

Továrna v Ceslau u Coburgu (na rozhraní Bavorska a Durynska) vyrábí dekorační předměty z porcelánu a jemné kameniny. Továrna se proslavila **figurkami dětí** z jemné kameniny. Ve 30. letech se na pohledech a reklamách objevují karikatury dětí. Jedním z tvůrců těchto postaviček je **Berta Hummel** (1909-1946) později františkánská jeptiška Maria Innocentia. Tato malířka signuje své práce M.I. Hummel a kromě pohledů navrhoje i první figurky pro Goebela. Jméno návrhářky se objevuje vtláčené na podstavci figurek. Tyto figurky se vyrábí od 30.let 20.století jsou vyráběny dodnes a zvláště v Německu se jedná o sběratelskou záležitost. Původně se však nejednalo o nic cenného, jen o roztomilé figurky pro pobavení širokého publiku, z jemné keramiky. Počet vyrobených jednotlivých modelů byl vždy velmi vysoký. Dnes se počet vyrobených kusů jednoho modelu pohybuje v počtu až 20.000 kusů. Jednotlivá čísla modelu jsou obvykle vtláčena. **Označení modelu** je například HUM 89/I. Číslo 89 označuje číslo modelu. Číslo za lomítkem označuje velikost modelu. Číslo I až IX označuje velikosti obvykle od 15 do 84 cm. Číslo X označuje obvykle velikost 84 cm. Velké figurky jsou velmi vzácné a drahé, jejich ceny se dnes pohybují ve stovkách tisíc Kč. Arabské číslice 1 až 4 označují malé velikosti. Číslo 0 označuje normální velikost. Po II.světové válce začínají být figurky sbírány v USA. Dnes je v USA jejich popularita tak vysoká, že zde existují i muzea a sběratelské kluby figurek Hummel. Původní staré modely z let 1935 až 1950 jsou až 3x dražší než jejich novější kopie. Oblíbené modely se vyrábí v nových sériích v pozdějším období. Nejslavnějšími modeléry těchto figurek je po Bertě Hummel: R. Unger (zemřel 1974), A. Moller (zemřel 1972), G. Skrobek (narodený roku 1922). Figurky jsou poměrně ceněné, menší staré kusy mají cenu od 3.000,- až do několik desítek tisíc Kč. Ceněny jsou například děti v krojích různých národů. Kolem 20.000,- se prodávají velká sousoší s dětmi vyrobená dnes. Od samého počátku vyrábí podobné postavičky dětí z porcelánu i jiné německé porcelánky. Nejčastěji jsou značeny jen Germany. Dnes se figurky Goebel napodobují i v USA. V Německu se objevují i moderní padělky figurek Goebel zvláště nejoblíbenějších modelů. Tyto nové padělky jsou však nekvalitně provedeny a lze je snadno rozlišit od originálů. Starší **značky** Goebel jsou tlačené, novější tištěné. Značkou je koruna, objevují se nápisy Goebel podle výrobce a Hummel podle původní modelérky. Pozdější značkou je včela v písmenu V a od roku 1972 se značí nejčastěji jménem výrobce Goebel.

Značka na podstavci od roku 1935:

M.J. Hummel

Značka od roku 1935:

Značka od roku 1950:

Značky po roce 1972:

Figurka Hummel:

Duryňsko (Thuringen)

Duryňsko je německá spolková země sousedící se Saskem na východě a s Čechami na jihu. V současné době na tomto území působí celá řada porcelánek. První porcelánky zde vznikly na konci 18. století. Místní porcelánky dokáží kromě užitkového porcelánu vyrábět i kvalitní **figurální porcelán**. **Duryňský styl** vychází z rokokového stylu drážďanského, kromě toho se napodobují i jiné staré německé porcelánky, v minulosti včetně značek. Místní porcelánky nebyly nikdy provozovány jen pro reprezentaci nýbrž pro zisk. Tato oblast byla v 19. a 20. století velmi aktivní a na západoevropském trhu se dnes nachází velké dekorativní předměty z této oblasti jsou to velká sousoší, ale i svícny a mísy na zdobených nohách. Místní specialitou jsou také **tanečnice s krajkovou sukňou** sukni mezi sběrateli se někdy říká též „tylovky“. Technologie výroby těchto sukni byla vypracována již v 18. století pravděpodobně v Míšni. Jedná se o textil namočený do porcelánové hmoty, která se vypálí a po vypálení zůstane jen porcelánová hmota. Tyto panenky jsou velmi choulostivé na poškození a prakticky neopravitelné, přesto existují i v Čechách jejich sběratelé. Typickým starým tradičním výrobcem z této oblasti je **Plavno**, které se vyznačuje bledšími barvami než je typické pro drážďanský styl. Barvy staršího duryňského porcelánu jsou často jakoby malovaný vodovými barvami na rozdíl od olejových odstínů drážďanského porcelánu. Cenově si tyto výrobky stojí stále poměrně slušně, i když jsou neporovnatelní s Míšní. Velký několika plamenný svícen z konce 19. století stojí mezi 15.000,- a 25.000,-, zatímco podobný mísenský má cenu 4 násobnou tedy asi 80.000,- až 100.000,- Kč. Mezi místní nejznámější porcelánky dále patří: **Volkstedt-Rudolstadt, Sitzendorf, Limbach, Wallendorf, Ilmenau, Gera, Weimar, Gotha, Lichte** a to jmenujeme jen některé. V této oblasti se velmi často imitovaly kromě dekorů i značky: zkřížené meče Míšně nebo neapolské písmeno N s korunkou. Sběratelsky ceněnou pocelánkou z této oblasti je **Swarzburger**, který vytvářel umělecké sošky v období secese a art deco. Značkou Swarzburgeru je tlačená liška.

Sitzendorf (1840-dodnes)

Továrna založena v roce 1840 v duryňském městečku Sitzendorf. Pracuje v drážďanském stylu má však po duryňském způsobu bledší barvy než drážďanský porcelán. Porcelánka vytváří i velká sousoší svícny a podobně. Jednalo se o velkého konkurenta Plavna v duryňské oblasti. Nejslavnější období porcelánky je v letech 1870-1910, ale porcelánka pracuje poměrně úspěšně až dodnes. Nestarší značkou jsou dvě rovnoběžné čáry přeškrtnuté jednou čárou v podglazurní modři. Novější značkou je přeškrtnuté S s korunkou. Porcelánka měla poměrně velkou produkci zejména figurálního porcelánu a objevuje se na trhu více než jiné.

Porcelán

Značka porcelánky čarami:

Značka porcelánky písmenem S:

Plavno (Plaue) (1817-)

Jedna z nejstarších a nejznámějších durynských porcelánek. Proslula výrobou luxusního figurálního porcelánu. Tvoří v typickém durynském stylu, pozná se podle bledých barev od drážďanské produkce. Porcelánka vznikla v roce 1820, ale významnou se stala až v 2. polovině 19. století. Vytváří kompletní sortiment především figurálního porcelánu, včetně velikých sousoší, mís a svícenů. Vyrábí například i kvalitní plakety - lithofanie. Starší značení je dvěma překříženými čarami, pozdější je štíť s dubovými listy. Továrna masivně vyvážela zvláště do Anglie a USA. Výrobky Plavna z 19. století jsou stále na trhu v západní Evropě za poměrně přijatelné ceny.

Značka Plavna: 4 překřížené čary v podglazurní modři:

Značka 3 dubových listů obvykle tištěná na glazuře:

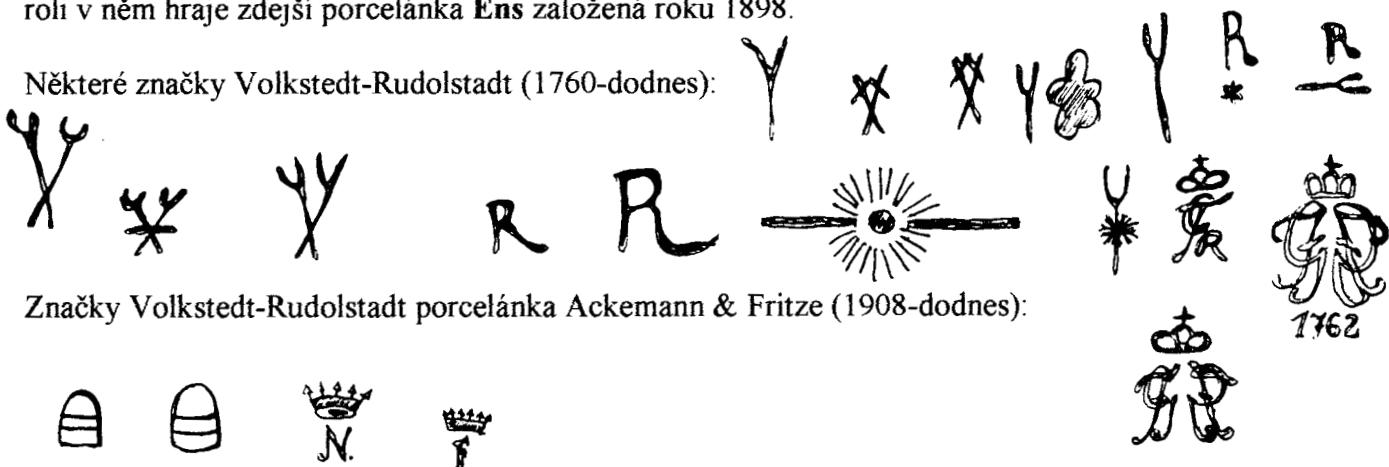
Svícen Plavno v Drážďanském stylu:

Porcelán**Volkstedt –Rudolstadt (1760-dodnes)**

V okolí tohoto města vznikají porcelánky již od konce 18.století. Výroba z této doby je však nekvalitní, založená na výrobě spíše užitkového porcelánu, přesto se již objevují i kvalitní sousoší. První značku tvoří zkřížené vidle, které, ne náhodou, připomínají Mišeň. Po problémech s mišeňskou porcelánkou se přechází na vidle jedny a ještě později na písmeno R. V roce 1860 byla **původní porcelánka rozdělena na několik samostatných podniků**. Používají se stylizované staré značky továrny – zdvojené R, vidle, ale i značka Neapole (N s korunkou), značka Vidně, značka kotvy. Od 2.poloviny 19.století porcelánky pracují v drážďanském stylu a zvládají výrobu složitých sousoší. V secesi s objevují i výrobky v duchcovském stylu. V době art-deco se značná část výroby soustředí na výrobu art decových zvířátek v rosethalském stylu. Tento typ výroby převažuje dodnes a nejvýznamnější roli v něm hraje zdejší porcelánka **Ens** založená roku 1898.

Některé značky Volkstedt-Rudolstadt (1760-dodnes):

Značky Volkstedt-Rudolstadt porcelánka Ackemann & Fritze (1908-dodnes):

Značky Volkstedt-Rudolstadt porcelánka Karl Ens (1898-dodnes):

Soška papouška Ens 20.století:

Porcelán

Značky Volkstedt-Rudolstadt porcelánka Muller & Co. dnes Seedorf (1907-1950)

Sousoší Volkstedt-Rudolstadt z konce 19.století a počátku 20.století, značeno falešnou značkou Neapole (N s korunkou):

Porcelán

Wallendorf (1764-dodnes)

Jedna z nejstarších durynských porcelánek, vyrábí běžný stolní porcelán. Později se zaměřuje i na kvalitnější produkci a výrobu sošek. Od roku 1926 vyrábí pod názvem Schaubach-Kunst. Původně značí se písmenem W.

Značky Wallendorf (1764-konec 19.stol.):

Značky nové porcelánky H.Schaubacha ve Wallendorfu (1926-dodnes):

Lichte (Heubach) (1822-dodnes)

Továrna je od roku 1843 vlastněna známou rodinou Heubachů. Tato durynská porcelánka vyrábí zpočátku levnější stolní porcelán, ale od konce 19. století přechází na luxusnější výrobu. Vyrábí figurky a především porcelánové hlavičky panenek, kterými tato továrna proslula. Značí sluncem, popřípadě svící s plamenem (světlo), na panenkách pak přímo názvem majitelů Heubach.

Značky:

Gotha (1757-1934)

Jedná se o nejstarší durynskou porcelánku. Zaměřovala se vždy na výrobu stolního nádobí. Výroba figurek byla okrajovou záležitostí.

Značky: R R R.g. G G. Gotha.

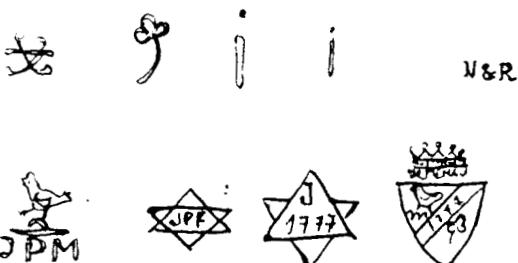

Ilmenau (1777-dones)

Vyrábí většinou levnější stolní porcelán. Produkce této durynské porcelánky je poměrně vysoká, zejména v době NDR.

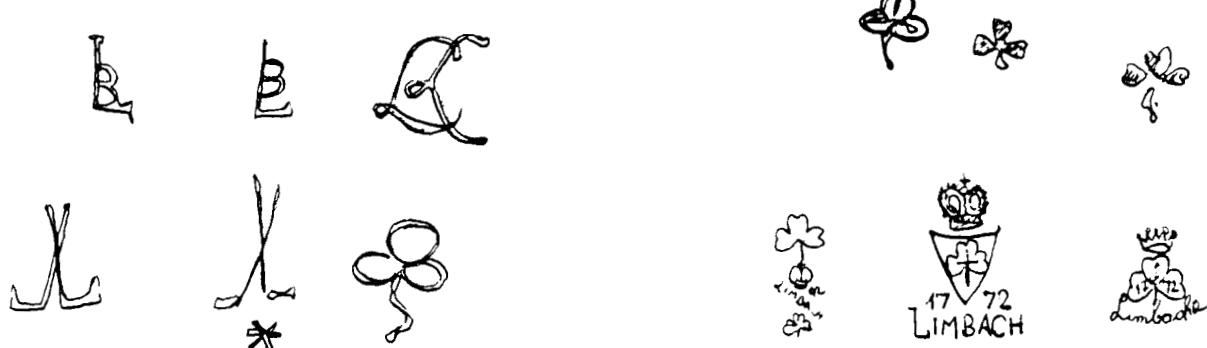
Porcelán

Značky Ilmenau (1760-dodnes):

Limbach (1772-1945)

Porcelánka, jako většina durynských porcelánků, vyrábí spíše levnou produkci. Některé výrobky jsou schopny konkurovat dražším porcelánkám. Od konce 19. století se porcelánka soustředí zejména na výrobu hlaviček porcelánových panenek. Značka zkříženého L napodobuje míšeňskou značku.

Značky Limbach od roku 1762 do poloviny 19. století:

Blankenheim (1790-dodnes)

Porcelánka u Výmaru (Weimar). Porcelánka se zabývá výrobou stolního porcelánu, běžná produkce známá z Durynska. Oblíbeným dekorem na stolním porcelánu je malba kobaltem s decentní zlatou výzdobou. Značka písmeny S, WS, později značka tištěného štítu s nápisem Wiemar.

Značky:

7.3.9 Rakousko

Rakousko a později Rakousko-Uhersko bylo významným producentem porcelánu. V 18. století se porcelán vyráběl jen ve Vídni, ale ve století 19. století se výroba rozšířila zejména do Čech a Maďarska. Tato levná konkurence nakonec přispěla k zániku vídeňské porcelánky. Ve Vídni se vytvořil svébytný **vídeňský styl**. Vídeňská porcelánka sice ukončila výrobu v roce 1866, ale její duch žil dlouho dál. Díky zániku porcelánky se hojně používala i vídeňská značka – modrý štít. Vídeň se mimo jiné v malbě vyznačovala malovanými širokými zlacenými okraji a malbou s antickými výjevy. Tento styl v 2. polovině 19. století stále používaly vídeňské malířské dílny, ale současně se v té době vyráběl i v Čechách v okolí Karlových Varů. Mnohé dekory z Čech používají domalovávaný tisk. Celosvětového

Porcelán

významu je i vídeňská továrna na keramiku **Goldscheider**, která od konce 19.století vytváří v duchu historismu, secese a později i art deco různé busty a figury, zejména ženské. Keramika je často bíle glazovaná tak, že připomíná porcelán. Dobré secesní a art decové kusy mají cenu i několika desítek tisíc Kč.

Značky Goldscheider:

Výrobky Goldscheider:

Vídeň (Wien) (1718-1866)

Prvním rivalem Míšně se stala továrna založená v roce 1718 **Claudiusem Paquierem** ve Vídni. Vídeň dosáhla překvapivě kvality míšeňského porcelánu, přestože znalost výroby byla získána špionským způsobem. **Období 1718-1744** se ve Vídni nazývá **Paquierovo**. Vídeň začala s bohatou malbou na porcelánu. Zpočátku se používaly i monochromatické barvy na glazuře např. švarclot (černá malba), jako na skle. Od poloviny 30.let 18. století se Vídeň čím dál více inspiruje Míšní. Figurální tvorba je však zcela zanedbatelná. Rana' vídeňská produkce není značená a špatně se odlišuje od rané míšeňské produkce. Zcela ojediněle se vyskytují falešné čínské značky. Rakouskí císařové porcelánku nepodporovali jako panovníci v okolních německých zemích. Rakouská šlechta se chovala po vzoru panovníka a měšťanstvo si nemohlo drahý porcelán dovolit. V roce 1744 stála porcelánka před krachem a byla převzata státem. Státní správa zajistila pro továrnu nové zdroje kaolinu, investovala do nových technologií výroby a vytvořila **značku modrého štítu** převzatého z habsburského erbu. Značka štítu je do roku 1749 tlačená, značka modrého štítu malovaného pod glazurou se objevuje až po tomto roce. Vídeň z té doby napodobuje Míšeň. Období 1744-1784 se nazývá **II. vídeňské období**. Jedná se o komerčně nejúspěšnější období Vídne. Levnější kvalitní kaolin se začal dovážet z Uher roku 1749, rokoko probudilo zájem o porcelán a Evropu včetně Vídne postihlo porcelánové šílenství. Kdo chtěl něco znamenat musel mít porcelánové nádobi, figurky, jídelní servisy. Porcelán je zdoben dokonalou malbou. Malíři se ve Vídni dělili na malíře podglazurní malby (obvykle modrá), a malíře na glazuře.

Porcelán

Malíři malující na glazuře byli významnější. Na výrobcích se značí čísla, stejně jako v Míšni. Modeléři se značí obvykle velkými písmeny abecedy. Značky modelérů však nejsou běžné. Nejvýznamnějším modelérem Vídne z té doby byl **J.J. Niedermeyer**, který ve Vídni pracuje v letech 1747 až 1784. Levnější produkce je využívána do Turecka. Kvalitní figurky z 18. století dnes mají asi poloviční cenu než míšeňské z téže doby. Od roku 1783 se používá označování **data pomocí tlačených čísel**.

Příklady čísel na porcelánu sloužících k dataci ve Vídni od roku 1783:

Číslo	Datum
83	1783
84	1784
85	1885
86	1886

.....
Po roce 1800:

801	1801
802	1802
803	1803
804	1804
805	1805
806	1806
807	1807
808	1808
809	1809
810	1810
.....až do roku	
864	1864

označující ^{ch} poslední dvojčíslí letopočtu např. 96 pro 1796. Od roku 1800 se používá trojčíslí např. 804 pro rok 1804. Tento systém značení zavedl ředitel porcelánky **Konrad von Sorgenthal**, který vedl porcelánu v letech **1784-1805**. Toto období nazýváme ve Vídni **obdobím sorgenthalovým**. Sorgethal převzal porcelánu v problémech. Byl nucen rozprodat velké množství porcelánu na skladě. Sorgenthal si byl vědom, že na trhu může uspět jen uměleckou kvalitou. Vybídl přední malíře, aby pro vídeňskou porcelánu vytvořili návrhy pro malbu. Novými tématy jsou alegorie, mythologické výjevy, antické výjevy, které kopirují módní malíře té doby. Nově vytvořený styl v klasickém duchu dnes nazýváme **stylem vídeňským**. V té době roste na významu nejen malba na porcelánu v klasickém duchu, ale malba krajin v duchu empiru. Malba se uplatňuje především na šálci a taliřích. Videňský styl napodobují zvláště od 2. poloviny 19. století i české porcelánky. Podobně jako v Berlíně se i ve Vídni vytváří vynikající malované plakety. Známé jsou například plakety malované Josephem Niggem, jehož námětem jsou obvykle květiny, které se prodávají i přes 1.000.000,- Kč. Poslední **IV. období** v letech **1805-1864** je obdobím postupného úpadku. Zpočátku tohoto období porcelánu vede M. Niedermayer, syn slavného modeléra. Porcelánka je vedena dobře, ale je poškozena napoleonskými válkami. Jediným plusem té doby je výměna zkušeností s porcelánkou v Sévres. Po vídeňském míru podstupuje Rakousko okolí Pasova Bavorsku a porcelánka tak ztrácí poměrně blízký zdroj kaolinu. Od roku 1818 nastávají vážné ekonomické problémy, není levný zdroj kaolinu ani uhlí. Niedermayer odchází

Porcelán

z porcelánky v roce 1827. Nové vedení se snaží snižovat náklady a vytváří levnější porcelánovou masu horší kvality. Začíná se opět používat tlačená značka. Od roku 1834 se zavádí tisk na porcelánu. Jediným zajímavým novým výrobkem jsou lithofanie, které se používaly jako stínidla na lampy. Před polovinou 19. století Vídeň kopíruje přesně míšeňské modely figurek, zaměřuje se čím dál více na levnější produkci, což se ukáže jako osudová chyba. Vídeň není schopna konkurovat levnějšímu českému a německému porcelánu. V roce 1864 státní porcelánka krachuje, zastavuje výrobu, v roce 1866 je porcelánka definitivně vyklizena. Od roku 1718 do roku 1744 Vídeň neužívá vlastní **značky**. V letech 1744 až 1749 se značí dřevěným razidlem do vlhké masy (tlačená značka) nebo na glazuře černě a červeně. Značkou je štíť - znak habsburků. Tomuto znaku se lidově říkalo též úl. Tlačená značka je prováděna dřevěným razidlem a obrysy nejsou vždy přesné.

Tlačená značka Vídň 1744 až 1749:

Značka Vídň po roce 1749 malovaná na glazuře černě nebo červeně:

následujících

V letech se značka štítu maluje modře pod glazurou. Kolem roku 1760 je značka obvykle velká, ohrazena tlustými čarami. V letech 1770 až 1810 je značka spíše úzká. Na počátku 19. století má štíť trojúhelníkovitý tvar. Datování podle tvaru značky je však spíše pomocné, protože značku malovali učni a není vždy stejná.

Značka Vídň kolem roku 1760
malovaná modře pod glazurou:

Značka 1770 až 1810:
malovaná modře pod glazurou

Značka Vídň z počátku 19. století malovaná modře pod glazurou:

V letech 1827 až 1864 se opět přechází na tlačenou značku. Značka je provedena kvalitně, protože je na rozdíl od tlačené značky z let 1744-1749 prováděna kovovým razidlem.

Značka Vídň z let 1827 až 1864 tlačená:

Figurka Vídeň z poloviny 19.století podle mišeňského vzoru:

Kromě již zmiňovaného tlačeného dvojčíslí a trojčíslí označujícího letopočet, se vyskytují i další čísla. Objevují se výše uvedená čísla malířů. Malíři podglazurních maleb značí modře pod glazurou a mají čísla od 1 do 27. Malíři na glazuře značí barevně nebo zlatě čísla od 1 do 155. Stejně číslo v různé době mají různí malíři. Do roku 1839 se objevují tlačená písmena označující modeléry.

Značky napodobující Vídeň:

Trnovany u Teplitz
(Wahliss)

Augarten Vídeň

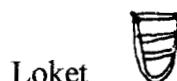

Potchappel

Volkstedt

Dubí

Loket

Malba porcelánu ve Vídni po roce 1864

Historie vídeňského porcelánu však definitivně nekončí. **Vídeňský styl** se vyznačuje typickou malbou především na stolním porcelánu. Některé kusy porcelánu ve vídeňském stylu, dekorované po zániku porcelánky ve Vídni, jsou kvalitnější než v době existence porcelánky. Někdy se dokonce tvrdí, že po zavření vídeňské porcelánky bylo vyrobeno více kusů v typickém vídeňském stylu, než v době její existence. Dobře malované kusy z 2. poloviny 19. století jsou ceněny jako kusy starší. Cena dobré malovaného talíře ve vídeňském stylu přesahuje 20.000,- Kč, podobně jako šálek. Velké vázy mohou mít cenu několika stovek tisíc Kč. Ve figurální tvorbě není vídeňský styl nijak vyhrazen a podobá se stylu mísenskému. Vídeňská porcelánka měla díky slabému odbytu v době svého zániku, **sklad bílého porcelánu** starší i 70 let. Sklad se postupně rozprodává a videnští malíři porcelánu mají práci ještě mnoho let. Porcelán z té doby má navíc autentickou značku. V době existence porcelánky se prodávaly k dekorování jen bílé výrobky horší kvality, které se označovaly přebroušenou čárkou přes značku Vídňě. Po vyčerpání zásob zaniklé vídeňské porcelánky, je bílý porcelán dovážen do Vídni z Drážďan a Čech, originální značka se přidává, protože padělat značku neexistující továrny, není trestné. Někteří videnští malíři té doby vytváří vynikající díla, mezi nejlepší patří malířská dílna J. Wagnera. Na porcelán se malují kopie obrazů mistrů 18. století, především rokoka a klasicismu. Pro vídeňskou dekoraci je typický široký, obvykle hnědý okraj zdobený zlatem. Jiný dekoratér, Ernst Wahliss, zakládá roku 1895 novou porcelánku, která používá značku Vídňě. Soustředí se především na stolní porcelán. Tato porcelánka je úspěšná zejména na přelomu 19. a 20. století. Ernst Wahliss dokonce kupuje staré formy Vídňě a znova je používá. V první čtvrtině 20. století zakládá Augarten ve Vídni novou porcelánku.

Vázy malované ve vídeňském stylu v 2. pol. 19. stol. pravděpodobně ve Vídni, značeno značkou Vídňě v podglazurní modři:

Porcelán

Padělky Vídňě

Padělky **značky** vídeňské porcelánky se začínají objevovat zejména po jejím zániku v roce 1866. Někteří kopisté ještě v době existence porcelánky stylizovali značku Vídňě do podoby včelího úlu s otvory pro včely, aby se vyhnuli obviněním z padělání. Značka v podobě úlu se pak používá i později (Potchapell). Někdy se setkáváme s tím, že původní značka jiné porcelánky je překryta malbou a falešná značka Vídňě je doplněna. Vídeň patří k nejvíce napodobovaným porcelánkám, je to způsobeno zejména tím, že se jedná o velmi slavnou a přitom zaniklou porcelánku. **V Čechách** se uplatňuje především malba ve **videňském stylu** a zvláště nahrazování této dekorace pomocí domalovávaného tisku. Tištěné obrázky jsou velmi často signovány A. Kauffmann. Tato signatura jasně prozrazuje kopii. **Angelica Kauffmann** (jedno n) byla známá německá malířka konce 18. století a její obrázky byly často kopirovány a to i na porcelánu. Tento styl malby měl podíl na vzniku vídeňského stylu. Nutno podotknout, že malba vídeňským stylem je mimořádně náročná a drahá. Tištěné reprodukce, zvláště z Čech, umožnily rozšířit vídeňský styl mezi střední vrstvy obyvatelstva. Mezi tištěnými napodobiteli Vídňě jasně dominuje firma Ernst Wahliss v Trnovanech u Teplic (Turn Teplitz). Tato firma zakoupila v roce 1902 i originální vídeňské formy. Porcelánky pracující ve vídeňském stylu a napodobující značku Vídňě v Čechách jsou:

Trnovany (Turn Teplitz) po roce 1894

Rybáře u Karlových Varů – Karl Knoll (Fischern) po roce 1848

Dubí u Teplic (Eichwald) po roce 1871

Slavkov (Schlagenwald) po roce 1867

Kysibl (Giess hübel) po roce 1894

Klášterec n. Ohří (Thun) po roce 1900

Victoria (Stará Role) po roce 1900

České porcelánky se soustředí na levný tištěný stolní porcelán ve vídeňském stylu. Hrniček s domalovaným tiskem z konce 19. století má cenu kolem 1.200,- Kč. Talíř je ještě levnější. Videňský styl se v Čechách vyrábí dodnes. Celý takový 6 osobní servis stojí do 3.000,- Kč. Objevují se však i velké vázy z konce 19. století v ceně dnes podle velikosti od 5.000,- do 20.000,- Kč. Výjimečné velké kusy mohou mít cenu i přes 100.000,- Kč. Navzdory některým tvrzením, se Čechy nezaměřují na figurální porcelán se značkou Vídňě, protože figurální porcelán neměl v Čechách takovou tradici jako v **Durynsku a Sasku**, kde se figurální porcelán se značkou Vídňě hlavně realizuje. Značku Vídňě na figurkách a stolním porcelánu používají mimo jiné tyto porcelánky:

Volkstedt (Durynsko) po roce 1908

Potschappel (Drážďany) po roce 1872

Augarten (Vídeň) po roce 1922

Samson (Paříž) po roce 1860

Hutschenreuther (Hohenberg) po roce 1814

Některé znaky pro odlišení Vídňě od padělek jsou: 1. Vídeň nikdy neznačila modře na glazuře, 2. značka není nikdy tištěná vždy modře malovaná pod glazurou nebo vtlačovaná, 3. tlačená čísla se vyskytují od 1 do 60 (čísla modelérů), od 84 do 99 a od 800 do 865 (datové značky) jiná vtlačená čísla se nevyskytují.

Porcelán

Značky padělků Vídně:

E.Wahliss (Trovany)
(od konce 19.stol.)

Dubí u Teplic
(od pol.19.stol.)

Loket
(od pol. 19.stol.)

Potchappel (Dresden)
(od pol.19.stol.)

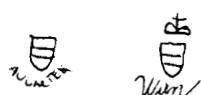
Volkstedt-Rudolstadt
(od pol.19.stol.)

Párové vázičky ve vídeňském stylu vyrobené na přelomu 19.a 20.století v Karlových Varech značené modrou podglazurní značkou Vídně – domalovaný tisk:

Augarten (Vídeň) (1922-dodnes)

Porcelánka založená roku 1922. Nejedná se o porcelánku velkého významu. Typickým produktem jsou jezdecké figury v červených fracích a bílých kalhotách zobrazující figury španělské jezdecké školy. Na soklu se objevuje nápis o jakou figuru se jedná. Porcelánka používá značky Vídně - vídeňského štítu, doplněné nápisem Augarten nebo Wien pod štítem a korunkou nad štitem. Značky jsou obvykle tištěné.

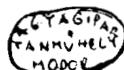
Značky Augarten po roce 1922:

7.3.10 Čechy

Čechy byly vždy významným centrem výroby keramiky. Vyráběla se zde keramika a kamenina po německém stylu. Na konci 16. století přišli do Čech příslušníci náboženské sekty novokřtěnců ze Švýcarska a jižního Německa. V té době v Čechách a zvláště na Moravě byla velká náboženská svoboda. Novokřtěnci nebo jak byli nazýváni v Čechách, **habáni**, přinesli znalost výroby **fajánse** s bílou cínovou glazurou, která vzdáleně připomíná porcelán. Začali na bílou fajáns malovat částečně po italském vzoru, ovšem s lidovými prvky. Habáni měli kontakty i s Holandskem, protože mnoho jejich souvěrců uteklo právě tam. V době 30 leté války byli habáni nuceni odejít do svobodnějších Uher, na dnešní Slovensku. Na Slovensku pak vzniklo několik středisek na výrobu fajánse, která byla činná zejména v 18. století. Na českém trhu se dnes stará habánská fajáns příliš nevyskytuje a pěkné kusy se pohybují i v desítkách tisíc Kč. Nejvýznamnější dodnes činné středisko výroby je tak zvaná **Modra** na Slovensku. Tradici zde založila rodina Kittů, původně novokřtěnců, až v roce 1830. V duchu nejlepších habánských tradic tvořil fajáns Ferdiš Kostka (1878-1952) ve **Stupavě** na JZ Slovensku. Tyto novější výrobky se občas vyskytují na trhu. Kromě Modre jsou dnes též činné i další dílny na výrobu habánské fajánse zejména na jižní Moravě. Na habánské fajánsi se často objevují značky malované přímo v dekoru, dno není glazované a pokud se objevují značky na dně, pak jedině vtlačené.

Značky Modra (1830-1920):

Značky Modra (1920-1944) vtlačená:

Značky Modra po roce 1945:

Značky Stupava (1770-1952)

Značky Stupava Jan Ferdiš Kostka (1878-1952):

Džabánek sign. Jan Ferdiš Kostka:

Porcelán

Čechy jsou již více než 150 let světovou velmocí ve výrobě levného **stolního porcelánu**. Výroba porcelánu začala v Čechách poměrně pozdě, přestože k jeho výrobě měly, zvláště severní Čechy, vynikající předpoklady pokud se týká surovin. Řada porcelánek v Čechách musela poměrně dlouho svojí výrobu skrývat pod výrobou jemné kameniny, protože vídeňská porcelánka měla v Rakousku na výrobu porcelánu monopol. **Videňská značka** porcelánu (habsburský štit) se v Čechách používala hlavně po zániku vídeňské porcelánky v roce 1866. Tuto značku však užívaly i německé porcelánky v Durynsku (např.Rudolstadt) zejména na figurálním porcelánu. České porcelánky zpočátku neměly silnou stránsku ve výrobě figurálního porcelánu, ani pražská porcelánka nedosahuje kvalitou svých figur německých vzorů z 18.a 19.století. Český figurální porcelán proslavila až na konci 19. století porcelánka v Duchcově (Royal Dux), ovšem sláva **duchcovského stylu** figurálního porcelánu překročila hranice. Figurky se značkou falešné „Vidně“ jsou spíše záležitostí durynských porcelánek. České porcelánky převzaly vídeňský dekor a značku především na stolním nádobí a velikých vázách. Tyto kusy vyráběné od 2.poloviny 19.století až dodnes však hojně nahrazují tiskem. České porcelánky se proslavily především v malbě v 1.polovině 19.století. Nejslavnější starou českou porcelánkou je **Slavkov. Hrníčky** ze Slavkova z let 1820-1840 (Lippertovo období) s vynikající malbou dnes cenově výrazně převyšují 20.000,- Kč. Jen o něco méně jsou však ceněny i dobře malované hrníčky z téže doby méně známých porcelánek jako je Kysibl. Pokud se týká **běžného stolního porcelánu** objevují se stále na trhu velmi často torza různých nápojových či jídelních servisů z 2.poloviny 19.století různých značek. Takové kusy s drobnou často poškozenou malbou nejsou stále příliš ceněny a jednotlivé kusy se pohybují v cenové relaci několika set Kč. O významu výroby porcelánu v Čechách svědčí to, že v roce 1830 zde působilo asi 30 porcelánek a v roce 1925 už asi 70 porcelánek. Pokud se týká sběratelství v Čechách, jsou sbírána a ceněna zejména již uvedená malovaná „biedermeierovská šapa“, sbírány jsou i některé další výrobky starých porcelánek. Mezi oblíbené porcelánky patří i Praha a Týnec nad Sázavou (jemná kamenina). Taliř z Týnce s modrým potiskem v anglickém stylu z 1.poloviny 19.století dnes stojí od 3.000,- do 4.000,- Kč, což je ve srovnání s anglickým porcelánem z téže doby cena vysoká. Tato cena je však dosahována v Čechách, protože se jedná o mistní sběratelskou záležitost. Na vysoké ceny secesního duchcovského porcelánu si český trh stále zvyká. Tyto kusy mají v zahraničí běžně ceny mezi 10.000,- a 20.000,- Kč. Nejlepší kusy dosahují cen okolo 100.000,- Kč. **Současná** česká výroba se zaměřuje hlavně na stolní porcelán. Výroba porcelánu je dosti centralizovaná již od roku 1918, kdy vznikají dva veliké koncerny Haas & Cžžek a Epiag. Slavná porcelánka Pirkenhammer (Březová) sice v polovině 90. let 20.století zanikla, ale porcelánky jako Slavkov, Klášterec nad Ohří, Loket jsou stále činné a vytváří i luxusní nápojové a jídelní servisy. Jediným výrobcem figurálního porcelánu zůstal Royal Dux, který se soustředí hlavně na výrobu starých modelů. Nové modely jako **Merlin Monroe** jsou spíše výjimkou. Produkce českých porcelánek je určena spíše pro vývoz, zvláště do USA, Británie a Ruska. Domácí poptávka je minimální. Střední **keramické školy** se v Čechách nacházejí zejména v Bechyni a Karlových Varech. Pokud se týká starožitné keramiky, na českém trhu se dnes stále vyskytuje kvalitní secesní **keramika** z **Bechyně** z okruhu bechyňské školy a z **Ustí nad Labem** (dříve Aussig), kde J.Mareš vyráběl od konce 19.století velké komerční keramické výrobky. Ceněny jsou zejména autorizované a velké secesní kusy v ceně obvykle od 10.000,- do 20.000,- u nejlepších. Dobrou tradici má keramika na UMPRUM v Praze, kde se jí vyučovali mimo jiné **Jaroslav Horejc** nebo **Helena Johnová**. Vysoce nadhodnoceny jsou černobilé art decové keramické servisy podle návrhů architekta **Janáka**. Tyto servisy jsou dnes vyráběny nově. V Čechách působilo v 1. polovině 20.století i několik **malíren** porcelánu, na trhu se často setkáváme například s **Telčí**. Tyto výrobky, i když mají často secesní nebo art decové dekory, však nejsou příliš ceněny.

Značky keramiky Bechyně.

Made in
Czechoslovakia

Keramické hodiny Bechyně

Značky Ústí n.Labem J.Mareš:

JM
Austria

Keramická socha houslistky Jan Mareš:

Porcelán

Nejstarší české porcelánky jsou:

název	založeno
Horní Slavkov	1792
Klášterec nad Ohří	1793
Březová	1803
Kysibl	1803
Dalovice	1804
Dolní Chodov	1811
Stará Role	1811
Loket	1815

Horní Slavkov (1792-dodnes)

Tato **nejstarší** česká porcelánka založená v roce 1792 se, zvláště mezi českými sběrateli a historiky umění, těší stálé popularitě. Továrna měla těžké začátky, produkce byla značně nekvalitní. Od roku 1808 vlastní továrnu **Lippert & Haas**, v té době také začíná postupný vzestup porcelánky. Napoleonské války sice přinesly hospodářské problémy, ale kvalita výrobků se zvýšila. Před polovinou 19. století porcelánka produkuje hrníčky s podšálky malované kvalitními vedutami a dalšími výjevy. Napodobuje se styl slavnějších německých porcelánek, zvláště Vídňa a Berlína. Současně se vyrábí i malované vázy, lithofanovaná stínidla. Toto **biedermeierské období** je dnes nejvíce ceněno. Provádí se zde zpočátku kvalitní malba s motivy květin (květomluva), alegorické motivy (motiv naděje). Po roce 1830 se objevují vázy a koфliky s hadovitými uchy a vedutami. Nejlepší slavkovské šálky z té doby mají dnes cenu 20.000,- až 30.000,- Kč. Od roku 1839 se vyrábí i figurky. Kvalita figurální tvorby je horší, ve srovnání se soudobou německou produkcí. Před r. 1850 zavádí porcelánka tisk na porcelánu, jak v podobě měditisku v anglickém stylu, tak v podobě kontur, které se domalovávají. Slavkov se stává jednou z **nejvýznamnějších** porcelánek v Rakousku. A. Haas řídil porcelánku až do roku 1867 a jeho smrtí končí první významné období porcelánky. Porcelánka v té době přechází na masovou produkci a tisk se používá čím dál více. Nový vzestup porcelánky začíná v období **pseudorenesance** v 80. letech 19. století. Vytváří se velké reprezentativní kusy. Pseudorenesanční hrníčky jsou obvykle na lvích nohách, takové šálky dnes mají cenu nad 5.000,- Kč. V té době jsou Haasové povyšeni do šlechtického stavu. Továrna je i nadále pod kontrolou rodiny Haasů pod názvem Haas & Cžžek, to platí až do roku 1932, kdy se porcelánka stává akciovou společností. V době první republiky porcelánka proslula výrobou velkých jídelních servisů, které musela mít každá lepší rodina. **Art Deco** přineslo nový vzestup porcelánky. Porcelánka zaměstnává asi 730 lidí a má významný umělecký ateliér. V té době se vytváří i figurální tvorba v rosenthalském stylu, jedná se především o zvířátka jako psi, prasátka, ale objevují se art decové tanečnice atd. Tyto figurky dnes mají svoje sběratele především v Čechách. Slavkovské figurky spolu s figurkami z Březové (Pirkenhammer) jsou v art decu kvalitou zcela srovnatelné s tehdejšími nejlepšími figurkami německými. Porcelánka funguje poměrně úspěšně dodnes, zaměření na stolní porcelán se nezměnilo. Porcelánka žije především z vývozu, zejména do USA a Velké Británie, po roce 1989 se jedná opět o soukromou firmu Haas & Cžžek. Značky porcelánu ve Slavkově mají stejný vývoj jako v ostatních českých porcelánkách. Zhruba do roku 1830 se používá modrých podglazurních značek, potom až do 2. poloviny 19. století převažují značky tlačené. Následně se používají téměř výhradně značky tištěné.